

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060101

DOM
2021-06-14
Stockholm

Mål nr
M 11773-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-10-15 i mål nr M 1445-18, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Svevia AB

Ombud: AL

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Klagande och motparter

1. Uddevalla kommun genom Samhällsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun

2. JAU

3. AE

4. AF

5. CJ

6. DJ

Dok.Id 1657973

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

7. ML

8. SLH

9. MMO

10. BN

11. ÅN

12. MN

13. SN

14. BO

15. UO

16. K-AO

17. MO

18. JO

19. CU

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till täkt av berg och bortledande av grundvatten m.m. på fastigheten A, B och C i Uddevalla kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar JAUs, A
Fs, DJs, CJs, MMOs, BNs, ÅNs, MNs, SNs, BOs, UOs, K-AOs, MOs och CUs
yrkande om att ekonomiska förluster för de närboende ska tas upp i målet.

2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.
 - a) Tillstånd
Tredje stycket i tillståndsmeningen ska ha följande lydelse.
Endast avfall som inte är mer förorenat än vad som enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1, tabell 4 anges för mindre än ringa risk får tas emot i verksamheten.

 - b) Villkor
Villkor 4 ska ha följande lydelse.
 4. Buller från verksamheten inklusive transporter mellan täktområdet och allmän väg får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
 - helgfri måndag till fredag kl. 06.00–18.00 50 dB(A)
 - nattetid kl. 22.00–06.00 40 dB(A)
 - övrig tid 45 dB(A)

Begränsningsvärdena enligt ovan ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar, eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning).

Kontroll ska ske senast ett år efter det att tillståndet har tagits i anspråk samt därefter så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad. Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten medge en längre tid för genomförandet av första kontrollen.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) utomhus vid bostäder får inte utföras nattetid (kl. 22.00–06.00).

Villkor 6 ska ha följande lydelse.

6. Ljudnivåerna från bolagets transporter längs väg 694 till och från täktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 får inte medföra att

- a) den dygnsekvivalenta ljudnivån utomhus på uteplats vid bostad överstiger 65 dB(A),
- b) den dygnsekvivalenta ljudnivån inomhus överstiger 40 dB(A), eller
- c) den maximala ljudnivån inomhus överstiger 55 dB(A).

Om angivna ljudnivåer överskrids ska bolaget erbjuda sig att genomföra bullerbegränsande åtgärder vid berörd bostad i syfte att nå ner till nivåerna.

Kostnaderna för de åtgärder som vidtas ska vara rimliga med hänsyn till bostadens standard och värde.

Villkor 12 ska ha följande lydelse.

12. Vatten som avleds från täktverksamheten ska ledas genom sedimentationsanläggning med kväveavskiljande funktion och oljeavskiljande anordning. Vattnet ska dessutom renas i översilningsyta och/eller fördröjningsdamm innan avledning. Reningsanläggningen ska vara ändamålsenligt utförd och

dimensionerad. Utformning och placering ska fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten. Halten av föroreningar i utgående vatten efter rening i sedimentationsanläggningen får inte överskrida följande:

- 1 mg olja per liter angivet som oljeindex
- 50 mg suspenderade ämnen per liter

pH-värdet i utgående vatten ska hållas inom intervallet pH 6–9, men får avvika med högst en pH-enhet högre eller lägre om bakgrundsvärdet vid mättillfället ligger utanför intervallet pH 6-9.

Begränsningsvärde för totalkväve i utgående vatten ska vara 5 mg/l.

Begränsningsvärdet gäller dock först då sedimentationsdammen är i full funktion och tidigast sommarhalvåret ett år efter idrifttagande av dammen.

De angivna värdena ska kontrolleras genom provtagning direkt efter genomförd rening i sedimentationsanläggning med oljeavskiljande anordning men före över-silningsyta och/eller fördröjningsdamm. Flöde ska mätas i samband med att prov tas ut. Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämnt fördelade över kalenderåret och enligt svensk standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod.

Villkoret ska anses uppfyllt om högst ett av fyra prov för respektive parameter överstiger angivna begränsningsvärden resp. avviker från angivet pH-intervall.

c) Delegation

Delegation D 4 upphävs.

BAKGRUND

Mark- och miljödomstolen har gett Svevia AB (Svevia) tillstånd till täkt av berg och därmed sammanhängande vattenverksamhet inom fastigheterna A, B och C i Uddevalla kommun. Tillståndet omfattar också rätt för bolaget att bedriva verksamhet som innefattar krossning och sortering av bergmaterial, tillverkning och återvinning av asfalt samt införsel, tillfällig lagring och viss annan hantering av schaktmassor för bland annat anläggnings- och efterbehandlingsändamål. Mark- och miljödomstolen avslog Svevias yrkande om hantering, lagring och återvinning av betong, tegel, klinker och keramik. Tillståndsdomen har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen av Svevia, Uddevalla kommun och ett antal närboende.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Svevia har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom på följande sätt:

Tillståndet

Bolaget ska ges tillstånd till hantering, lagring och återvinning av högst 50 000 ton betong per år.

Hänvisningen i tredje stycket i tillståndet ska ändras från Naturvårdsverkets ”riktlinjer (NFS 2004:10)” till ”handbok (2010:1)”.

Villkor 4

Sista meningen i andra stycket i villkor 4 ska upphävas.

Villkor 6

I första hand ska villkoret upphävas och i andra hand ges följande lydelse:

Ljudnivåerna från bolagets transporter längs väg 694 till och från täktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 får inte medföra att

a) *den dygnsekvivalenta ljudnivån utomhus på uteplats vid bostad överstiger 65 dB(A),*

b) *den dygnsekvivalenta ljudnivån inomhus överstiger 40 dB(A), eller*

c) *den maximala ljudnivån inomhus överstiger 55 dB(A).*

Om angivna ljudnivåer överskrids ska bolaget erbjuda sig att genomföra bullerbegränsande åtgärder vid berörd bostad i syfte att nå ner till nivåerna.

Kostnaderna för de åtgärder som vidtas ska vara rimliga med hänsyn till bostadens standard och värde.

I tredje hand ska de föreskrivna ljudnivåerna för inomhusvärden istället anges till 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå och 55 dB(A) maximal ljudnivå nattetid, med det tillägg till villkoret avseende vidtagande av åtgärder som bolaget angivit ovan.

Villkor 12

Tredje strecksatsen ska upphävas, eller i andra hand att strecksatsen får följande lydelse:

pH får inte ändras mer än 3 enheter utifrån uppmätt bakgrundsvärde

I tredje hand ska frågan om pH-värde omfattas av ett prøvotidsförordnande motsvarande ett år efter att tillståndet vunnit laga kraft.

Villkor 12 andra stycket ska i första hand upphävas och i andra hand ersättas med följande lydelse:

Begränsningsvärde för totalkväve i utgående vatten ska vara 10 mg/l.

Begränsningsvärdet för kväve gäller dock först då sedimentationsdammen är i full funktion och tidigast sommarhalvåret ett år efter idrifttagande av dammen.

Villkor 12 tredje stycket sista meningen ska ges följande lydelse:

Villkoret ska anses uppfyllt om högst ett av fyra prov för respektive parameter överstiger angivna begränsningsvärden.

Delegationer

Delegation D 2 och D 4 ska upphävas.

Svevia har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med de yrkanden som framställts av Uddevalla kommun och de enskilda närboende.

Svevia har inget att erinra mot länsstyrelsens förslag till hänvisning i tillståndet till tabell 4 i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 men har motsatt sig att en hänvisning ska ske till eventuella uppdateringar av tabellen. Om det är lämpligt att hänvisa till tabell 4 överlämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har motsatt sig att tillstånd ges till hantering, lagring och återvinning av betong.

Länsstyrelsen har medgett att hänvisningen i tillståndets tredje stycket ändras till Naturvårdsverkets "handbok (2010:1)" men anser att "och tabell 4 eller uppdaterade tabellvärden" ska läggas till.

Länsstyrelsen har medgett att texten "*Ovan angivna nivåer ska gälla på sätt som anges för utomhusbuller i Naturvårdsverkets rapport 6538 eller vad som kommer i dess ställe*" stryks i villkor 4.

Länsstyrelsen har motsatt sig att villkor 6 upphävs.

Länsstyrelsen har motsatt sig att kontroll av pH-värde utgår ur villkor 12.

Länsstyrelsen har även motsatt sig att kontroll av pH-värde ändras med 3 pH-enheter i enlighet med Sveglias andrahandsyrkade men har medgett att föreskrivet intervall på pH 6-9 kompletteras med att det kan få variera med högst en pH-enhet om bakgrundshalten vid mättillfället ligger utanför intervallet pH 6-9. Länsstyrelsen anser inte att det är motiverat med en prøvotid för pH.

Länsstyrelsen har motsatt sig att andra stycket i villkor 12 avseende kväve utgår.

Länsstyrelsen har medgett att Sveglias andrahandsyrkade med föreslagen villkorsutformning under förutsättning att halten sätts till 5 mg/l i minst tre av fyra prover.

Länsstyrelsen har motsatt sig att delegation D 2 upphävs, men medgett att delegation D 4 upphävs.

Uddevalla kommun har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tillståndet och avslå Svevias ansökan och i andra hand att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för ny handläggning.

Uddevalla kommun har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med Svevias yrkanden.

JAU, AF, DJ, CJ, MMO, BN, ÅN, MN, SN, BO, UO, K-AO, MO och **CU** (DJ m.fl.) har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tillståndet och avslå Svevias ansökan och i andra hand att tillståndet ska ändras på så sätt att bullrig verksamhet endast ska få bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00, att inga tillfälliga utökningar ska kunna medges samt att bullrig verksamhet ska upphöra under tidsperioden den 1–31 juli. De har vidare yrkat att Svevia ska utge ekonomisk ersättning till närboende.

DJ m.fl. har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med Svevias yrkanden.

ML och **SLH** har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tillståndet och avslå Svevias ansökan och i andra hand att tillståndet ska förenas med villkor om att mätningar av vattenkvalité och vattentillgång ska göras ska göras innan, under tiden och efter det att tillståndet ianspråkats.

AE och **JO** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tillståndet och avslå Svevias ansökan. De har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med Svevias yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Svevia

Tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong

Yrkandet avseende betong omfattar endast ren betong direkt från betongproducenter. Ren restbetong innehåller bara cement, ballast och vatten. Hanteringen i tåkten medför således inte någon risk för utsläpp av skadliga ämnen till omgivningen. Hanteringen av restbetong innebär inte en mer riskfylld verksamhet än den övriga verksamhet som planeras inom området. Mot bakgrund av de åtaganden som bolaget har gjort samt den kontroll av materialets ursprung och vid behov även provtagning av mottaget material som bolaget planerar att genomföra kan det inte anses föreligga någon föroreningsrisk av vattentåkten.

Cement som är en komponent till betong innehåller krom. I Sverige finns dock sedan 1980-talet krav på kromreducering i tillverkning av betong, vilket innebär att halten 6-värd krom är mycket liten i nytillverkad betong. De risker som är förenade med hanteringen av ren betong inom området är mycket små. Fördelarna med att möjliggöra återvinning av restbetong överväger nackdelarna.

Hänvisning till Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2004:10)

Svevia har i ansökan angivit att det avfall som kommer tas emot i verksamheten ska vara sådant avfall som inte innebär mer än ringa risk för förorening enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1 om användning av avfall för anläggningsändamål.

Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall anger inte någon systematik för att bestämma vad som är mindre än ringa risk för förorening. Mark- och miljödomstolens hänvisning till föreskriften kan därför tolkas som en felskrivning och

bör i alla händelser justeras till en hänvisning till Naturvårdsverkets handbok 2010:1 vilket Svevia anser vara den korrekta vägledningen att hänvisa till såvitt avser bedömning av risker med återvinning av avfall.

Svevia har inget att erinra mot att tabell 4 i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 inkluderas i hänvisningen i tillståndet i enlighet med länsstyrelsens förslag men bolaget motsätter sig att hänvisning ska ske till eventuella uppdateringar av värden i tabellen.

Behov och lokalisering av verksamheten

Det underlag som Svevia har presenterat i mark- och miljödomstolen visar att det såväl i Uddevalla kommun som i kringliggande region finns behov av det material som avses brytas i tåkten. Uddevalla kommuns materialförsörjningsrapport från 2016 innehåller missvisande information såvitt avser redovisning av befintliga täkter och behovet av materialförsörjning i Uddevalla kommun kan därför inte bedömas enbart utifrån vad som anges i rapporten.

Kommunens bedömning av materialbehovet överensstämmer inte med en rapport som SGU tagit fram över använd mängd ballast i Uddevalla kommun under 2018 (se SGU rapport Grus, Sand och krossberg 2012:3) enligt vilken använd mängd ballast i kommunen var cirka 867 000 ton. Vid SGU:s beräkning har sannolikt inte heller entreprenadberg inkluderats, vilket innebär att mängden använd ballast i kommunen var högre än vad som anges i SGU:s rapport. Detta innebär att Uddevalla kommuns bedömning av materialbehovet är en underskattning i förhållande till det verkliga behovet.

Uddevalla kommun har de senaste åren haft en befolkningsökning på cirka en procent. I kommunens befolkningsprognos från 2019 anges att denna årliga ökning kommer att fortsätta i två år för att sedan öka ytterligare på grund av en ökad byggnation.

Dessutom är Uddevalla kommun en turistkommun med många sommarhus, vilket inte beaktats vid beräkning av befolkningsökningen. I grannkommunen Orust finns inga bergtäkter, vilket medför att Orust kommun, som också har ett stort antal sommarboende, sannolikt till största delen försörjs av berg från Uddevalla.

Det måste beaktas att planerad täkt vid Lane-Ryr har bergkvalitet 1 för både väg- (inklusive asfalt) och betongändamål. Till Uddevalla kommun importeras idag cirka 60 000 ton naturgrus från andra kommuner. Naturgrus är en ändlig naturresurs och naturgrus användningen ska enligt nationella miljömål minskas och i så stor utsträckning som möjligt ersättas med krossberg. Materialet från tåkten vid Lane-Ryr kommer således inte bara att försörja Uddevalla kommuns invånare utan även betongindustrier som tillverkar betongelement för husbyggnad vilka levereras inom hela Sverige. Behovet av ballastmaterial i Uddevalla kommun har ökat under målets handläggning på grund av ökad betongproduktion i kommunen. Svevia har pågående kontakter med betongproducenter som efterfrågar leveranser från bolaget.

Verksamheten riskerar inte att påverka vattenskyddsområdet för Köperödssjöarna. Verksamheten inkluderar inte hantering av större mängder bränsle eller andra kemikalier. Trafikverket har bedömt vägnätets kapacitet för transporter till och från tåkten som god och har inte haft något att erinra mot verksamheten. I likhet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har Trafikverket helt avstått från att yttra sig i mark- och miljödomstolen. Den aktuella vägsträckan är statistiskt sett inte mer olycksdrabbad än normalt. Mängden ballast som måste transporteras in i Uddevalla kommun kommer oavsett var täkter placeras i regionen att behöva transporteras genom skyddsområdets tertiära zon eftersom denna zon omfattar större delen av kommunen. Problematiken gällande olycksrisker gäller för samtliga tunga transporter som passerar dessa vägvägnitt. Transportstyrelsens statistik för aktuella sträckor visar inte någon ökning av olyckorna fram till 2018.

De bullernivåer vid bostäder som redovisats i mark- och miljödomstolen utgår ifrån ett värsta scenario där all skog är nedtagen, alla bullrande moment pågår samtidigt och vindriktningen går ut från tåkten i samtliga riktningar. Mot bakgrund av att nivåerna är beräknade utifrån ett värsta scenario kommer de riktvärden som angivits i villkor 4 kunna innehållas.

Driften av asfaltverket nattetid kommer enligt bullerutredningen uppfylla Naturvårdsverkets riktvärden för buller. Asfaltverket kommer att ställas upp och tas i

drift när brytning har skett till nivån +80 i tåkten. Det är således inte aktuellt med drift av asfaltverk på befintlig marknivå. Detta medför att det när asfaltverket tas i drift kommer att finnas en naturlig bullerbegränsning genom nivåskillnaden.

Vad gäller buller från transporter till och från verksamheten finns det inte någon grund för att reglera bullernivåerna från transporterna till och från tåkten. Den tillkommande störningen från bolagets verksamhet kan inte anses vara påtaglig och bolaget har visat att de ekvivalenta ljudnivåerna inte kommer att påverkas.

När det gäller biologiska värden är revlummer mycket vanlig i inlandet och kring fjordarna i Bohuslän. Revlummern har ökat sedan senaste inventeringen 1971. Revlummerns utbredning i Västergötland och i inre delarna av Bohuslän är i stort sett lika.

Villkor 4

Villkoret reglerar bullernivåer från verksamheten i enlighet med vad som gäller enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller. Det tillägg som mark- och miljödomstolen har gjort angående Naturvårdsverkets rapport 6538 i villkorets andra stycke sista meningen har inte varit föremål för skriftväxling eller diskussion. Rapporten innehåller inte några tydliga angivelser angående driftsintervall eller andra liknande förhållanden. Tillägget ger även intryck av att de i villkoret angivna bullernivåerna skulle ändras om Naturvårdsverkets vägledning ändras eller ersätts av ny vägledning. Tillägget är inte befogat eftersom det finns ett etablerat förfarande vid mätning av bullernivåer, vilka kan fastställas inom ramen för kontrollprogrammet. Det är inte heller rimligt att i ett villkor hänvisa till eventuellt kommande ändringar som i dagsläget inte går att förutse.

Villkor 6

Sedvanliga bullervillkor för tåktverksamheter innehåller normalt sett ingen reglering av ljudnivåer för transporter till och från verksamheten på allmän väg. I de fall bullervillkor för transporter har meddelats i tillstånd har villkoren i vart fall inte avsett ljudnivåer inomhus. Det villkor som har föreskrivits av mark- och miljödomstolen är betydligt mer omfattande än vad Mark- och miljööverdomstolen har godtagit (se Mark-

och miljööverdomstolens dom den 24 augusti 2018 i mål nr M 4908-17) eftersom det innehåller en reglering av ljudnivåer inomhus för samtliga bostadsrum. Normalt tillämpas Naturvårdsverkets vägledning Riktvärden för buller från väg och spårtrafik vid befintliga bostäder (oktober 2016, rev. juni 2017), infrastrukturpropositionen (prop. 1996/97:53) och Trafikverkets riktlinjer Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg (TDOK 2014:1021). Det finns inte skäl att tillämpa andra värden i detta fall.

Svevia har under samrådet och i ansökan redovisat att bolagets bullerbidrag från transporter längs väg 694 till och från täktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 medför att den dygnsekvivalenta bullernivån ökar mellan 1–3 dB(A). Trafikverket som är huvudman för vägsträckan har inte haft någon synpunkt på verksamheten. Enligt bullerberäkningarna kommer den maximala ljudnivån på baksidan av husen längs transportvägen inte vara över 70 dB(A), vilket innebär att ljudnivån inte överstiger Naturvårdsverkets riktlinjer från 2017. Den maximala ljudnivån inomhus i rum mot husets baksida kan inte förväntas överskrida 40 dB(A) vilket innebär att Trafikverkets riktlinje om när åtgärder av befintlig infrastruktur ska ske innehålls med god marginal.

Med hänsyn till det sätt villkoret är utformat är det inte på förhand reglerat hur många fastigheter som kan behöva åtgärdas om angivna ljudnivåerna överskrids. Villkoret kan få stora ekonomiska konsekvenser för bolaget. Mot bakgrund av att de bullernivåer som föreskrivs i villkoret innehåller inomhusnivåer och därmed är strängare än Naturvårdsverkets riktlinje från 2017 och infrastrukturpropositionens åtgärdsnivåer är villkoret orimligt betungande.

För det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att det är befogat med villkor som reglerar ljudnivåerna från bolagets transporter till och från verksamheten bör villkoret utformas i enlighet med andrahandsyrkandet. Om Mark- och miljööverdomstolen anser att villkoret ska ha den utformning som mark- och miljödomstolen föreskrivit bör villkoret åtminstone justeras.

Villkor 12

pH-värde

Svevia har genomfört mätningar i ett dike i anslutning till den planerade bergtäkten och i Pengemossen. Mätningarna indikerar att pH-värdet i området underskrider 5, vilket förstärker bolagets uppfattning att det är olämpligt med en fast reglering av pH-värden i utgående vatten. Utan kännedom om bakgrundsnivån är det svårt att bedöma om reglering av pH-värdet är rimligt och ändamålsenligt. Villkoret är inte befogat av miljöskäl. Svevia vidhåller sitt förslag att villkoret i stället ska ange att pH inte får ändras mer än 3 pH-enheter utifrån uppmätt bakgrundsvärde, alternativt att fråga om slutligt villkor för pH skjuts upp genom ett provotidsförordnande motsvarande ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft.

Om Mark- och miljööverdomstolen anser att ett villkor om pH-värde behövs godtar Svevia den av länsstyrelsen tillstyrkta utformningen, det vill säga att pH-halten i det vatten som avleds kan få variera med 1 pH-enhet högre eller lägre om bakgrundshalten vid mättillfället ligger utanför intervallet pH 6–9.

Kväve

Verksamheten kommer att ge upphov till mycket låga kväveutsläpp. Efter rening i planerad sedimentationsanläggning kan täktens kvävetillskott till omgivningarna antas vara försumbar och betydligt lägre än tillskottet från omkringliggande jordbruksmark. Det finns inte något behov av att reglera annat än reningsanläggningens utformning och funktion. En sådan reglering får anses vara gängse praxis bland liknande täktverksamheter. Det som föreskrivs i villkoret angående kväve är inte miljömässigt motiverat.

Den provtagning som villkoret föreskriver kommer praktiskt bli mycket svår att genomföra. För det fall Mark- och miljööverdomstolen anser att det är befogat med ett villkor föreslår Svevia att provtagning ska ske efter sedimentationsanläggning med oljeavskiljande anordning men före rening i översilningsyta och/eller fördröjningsdamm. Eventuella gränsvärden måste då bestämmas med beaktande av att ytterligare reningssteg kommer att ske efter provtagning. Provtagning ska enligt villkoret ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat under året. Med hänsyn till att provtagning ska

ske även vintertid kan avsaknaden av växtlighet som tar upp kväve i sedimentationsdammen resultera i höga och missvisande resultat. Detta talar för att villkorets gränsvärden inte är rimliga att innehålla. Att föreskriva att tillsynsmyndigheten ska få delegation att besluta om skäliga åtgärder för att förhindra ett fortsatt överskridande innebär också ett stort mått av osäkerhet för Svevia i fråga om vilka kostnader som kan bli aktuella för sådana åtgärder.

Om Mark- och miljööverdomstolen anser att ett gränsvärde för kväve behövs godtar bolaget den av länsstyrelsen justerade utformningen av bolagets andrahandsyrkande, det vill säga att begränsningsvärdet för totalkväve i sådana fall ska sättas till 5 mg/l i minst tre av fyra prover.

Delegation D2

Delegation D2 är inte miljömässigt motiverad. Det finns inga indikationer som tyder på att det kommer förekomma höga metallhalter från verksamheten. Eftersom det inte finns något miljömässigt behov av reglering av utsläpp av metaller är det inte lämpligt att tillståndet förses med en delegation som ger tillsynsmyndigheten behörighet att föreskriva om tillåtna metallhalter. För det fall Mark- och miljööverdomstolen anser att det finns anledning att reglera högsta tillåtna nivåer av metallhalter bör detta i sådana fall föreskrivas redan i tillståndet.

Delegation D4

Delegation D4 får endast anses vara en onödig upprepning av kravet på kontrollprogram samt den tillsyn som tillsynsmyndigheten är skyldig att bedriva gentemot verksamheten.

Övrigt

Inget av de villkor som DJ m.fl. anser att verksamheten ska förenas med är motiverade med hänsyn till människors hälsa eller miljön. Ett villkor som anger att verksamheten inte får bedrivas under sommarmånaderna skulle innebära att bolaget inte kan bedriva verksamhet under den tidpunkt när vägunderhåll oftast sker och material behövs. De villkor som verksamheten har förenats med i syfte att begränsa störningarna för närboende är tillräckliga för att erbjuda ett skydd för människors hälsa

och det finns inte behov av ytterligare villkor. Villkoren om ökad tillsyn och förbud mot utökad verksamhet i området faller utanför vad som kan regleras med stöd av miljöbalken. Om bolaget i framtiden avser att utöka verksamheten kommer det att behöva prövas genom en ny tillstånds- eller anmälningsprocess.

När det gäller kontroll av utgående vatten från täkten är det tillräckligt att de fastigheter som är belägna närmare täkten än 500 meter ingår i Sveglias åtagande samt att det sker regelbunden kontroll av utgående vatten från täkten. Om mätningarna visar att innehållet i detta vatten inte överstiger angivna begränsningsvärden i tillståndet föreligger det inte heller någon risk för att dricksvattnet i brunnar i närområdet ska påverkas negativt till följd av verksamheten. Bolaget kommer att ha minst två grundvattenrör strategiskt utlokaliserade inom verksamhetsområdet på fastigheterna A, B och C. Detta medför att det kommer finnas betryggade kontroll av grundvattennivåerna i området. Vattenkvalitet kommer att kunna mätas genom provtagning i de brunnar som omfattas av bolagets åtagande. Grundvattennivåer kommer att mätas genom provtagning i de grundvattenrör som placerats ut.

Svevia har i Mark- och miljööverdomstolen gett in en studie av kväveläckage från bergtäkter i Sverige utförd av WSP Sverige AB och tabeller över olyckor på del av väg 698, 694 och väg 172.

Länsstyrelsen

Tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong

Hantering av avfallstyper inom kod 1701 är sådana avfall där föroreningsinnehållet kan variera mycket och som kan vara svåra att särskilja från annat mer förorenat byggavfall. Eftersom täkten planeras inom tertiär skyddszon för Köperödssjöarnas vattenskyddsområde är det inte lämpligt att tillåta hantering av dessa avfallstyper i täkten.

Hänvisning till Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2004:10)

Länsstyrelsen tillstyrker Svevias yrkande om att hänvisning i tillståndets tredje stycket ändras till ”handbok (2010:1)” men anser att ”och tabell 4 eller uppdaterade tabellvärden” ska läggas till. Det är av Naturvårdsverket uppdaterade värden motsvarande de i tabell 4 som ska styra nivån för bedömningen av mindre ringa risk för de massor som tas in.

Villkor 4

Texten ”Ovan angivna nivåer ska gälla på sätt som anges för utomhusbuller i Naturvårdsverkets rapport 6538 eller vad som kommer i dess ställe” kan strykas i villkor 4. Länsstyrelsen delar Svevias syn på varför detta kan ske.

Villkor 6

Länsstyrelsen motsätter sig att villkor 6 upphävs i sin helhet. Transporterna på väg 694 från tåkten ut till väg 172 respektive väg 698 är att anse som följdverksamhet (se 16 kap. 7 § miljöbalken och rättsfallet NJA 2004 s. 421). Därmed bör tillståndet förenas med villkor för buller från transporterna. Den bedömning som mark- och miljödomstolen har gjort är rimlig med hänsyn till det stora antalet transporter från framförallt kommande asfalttillverkning då den ska ske kampanjvis med transporter under hela dygnet. Detta innebär att det finns risk att nattsömnen kan störas för de boende längs vägen. Det kan vara befogat att tillämpa Folkhälsomyndighetens bullervärden inomhus nattetid även om en sådan reglering inte brukar föreskrivas för denna typ av verksamhet. Svevias andrahandsyrkande är förenligt med tidigare praxis (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 augusti 2018 i mål nr M 4908-17). Länsstyrelsen överlåter till Mark- och miljööverdomstolen att avgöra vilka bullervärden som ska tillämpas i detta enskilda fall.

Villkor 12

pH

För att säkerställa att inte vatten med för högt eller lågt pH-värde lämnar tåkten ska pH kontrolleras i utgående vatten. Normalt är det inte något problem att hålla pH-värde inom intervallet 6–9 på utgående vatten från en täktverksamhet. Svevia har utfört mätning som indikerar att bakgrundsnivån kan vara lägre än pH 6. Detta kan bero på

surt vatten från mossmarker eller bergarten i området. Andrahandsyrkandet är inte lämpligt eftersom en naturlig bakgrundshalt på vattnet utanför täktområdet på pH 5 i ett sådant fall skulle medge ett utsläpp av vatten med pH 2. Det avledda vattnet skulle i ett sådant fall kunna orsaka stor negativ påverkan på den recipient som vattnet avleds till. Länsstyrelsen anser att man ska eftersträva att hålla nivån på pH-intervallet på pH 6–9 med tillägget att det kan få variera med högst 1 pH-enhet högre eller lägre om bakgrundshalten vid mättillfället ligger utanför intervallet pH 6–9. Det finns däremot inget behov av att utreda pH under en provotid.

Kväve

Andra stycket i villkor 12 bör inte utgå, men Svevias andrahandsyrkande med föreslagen villkorsutformning kan accepteras, dock under förutsättning att halten sätts till 5 mg/l i minst tre av fyra prover.

Kväve förekommer i bergtäkter och härrör i huvudsak från sprängmedel och kan följa med det avledda vattnet ut från tükten. Normalt sett ligger kväveläckaget från en bergtüktt under 5 mg/l. Med anpassade sprängningar och en fungerande reningsanläggning bör värdet kunna innehållas, särskilt om det bara ska innehållas i tre av fyra prover.

Delegation D2

Då den ansökta verksamheten omfattar flera olika verksamheter med lagring och hantering av till exempel massor och asfalt finns risken att det skulle kunna ske utlakning av metaller. Det är därför rimligt att tillsynsmyndigheten har en möjlighet att kunna ställa krav på rening av utgående vatten om det skulle visa sig att vattnet innehåller förhöjda halter av metaller med hänvisning till att verksamheten bedrivs inom tertiär skyddszone för Köperödssjöarnas vattenskyddsområde. Med anledning av detta bör delegation D2 kvarstå.

Delegation D4

I villkor 15 föreskrivs att ett kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet har tagits i anspråk. Detta kontrollprogram ska ange hur verksamheten ska kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Inom ramen för kontrollprogrammet har tillsynsmyndigheten en

möjlighet att ställa krav på kontroll och eventuell påverkan från verksamheten säkerställs genom övriga villkor inklusive det allmänna villkoret. Delegation D4 fyller därmed inte någon funktion och kan utgå.

Uddevalla kommun

Behov och lokalisering av verksamheten

Bolaget har inte lagt fram något underlag som visar att det finns behov av tåkten ur regionalt perspektiv. Kommunen känner inte heller till något sådant underlag. Den materialförsörjningsrapport som kommunen har tagit fram visar behovet av ballastmaterial i Uddevalla kommun. De slutsatser och prognoser som gjorts i materialförsörjningsrapporten stämmer hittills väl. Sett till den totala mängden berg finns det utrymme för ett årligt uttag av 900 000–1 100 000 ton under tio år.

Redovisat möjligt uttag tar även höjd för att kunna ersätta naturgrus användningen. I Uddevalla kommun finns ett behov på cirka 500 000 ton ballast per år. Behovet har beräknats utifrån vad som tidigare har brutits ut samt uppgifter från de företag som arbetar med ballastmaterial som bergtäkter, betongstationer, betongfabriker och asfaltverk. I uppskattningen om Uddevalla kommuns behov av ballast har även befolkningsökning och bostadsbyggnation beaktats.

Materialförsörjningsrapporten har tagits fram i syfte att vara ett stöd för tjänstemän, politiker eller andra. Samhällsbyggnadsnämnden har uppgifter om hur mycket berg som bryts på bergtäkter eftersom nämnden är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Det innebär att täkterna är skyldiga att redovisa för nämnden de mängder berg som lossållits. När det gäller uppgifter om betong, betongprodukter och asfalt bedriver nämnden tillsyn även på dessa verksamheter. I arbetet med att ta fram materialförsörjningsrapporten var nämnden i kontakt med dessa företag, som då lämnade ut uppgifter om produktionsmängder med mera.

Den kvalitet som tas ut på samtliga täkter är densamma som redovisas för den tänkta tåkten i Lane-Ryrs Röd. Täkterna i Uddevalla försörjer för närvarande inte bara

kommunens invånare utan även betongindustrin med ballastmaterial. Det finns tillräckligt med ballast för att tillgodose behovet under lång tid inom kommunen. Enligt materialförsörjningsrapporten är ballastmaterial för tillverkning av högratifierade vägar begränsad. Den ballast som avses där är kvaliteten ”specialsten” och den finns inte tillgänglig i tälten Lane-Ryrs Röd. Sådant material finns i tälten Geddeknippen enligt verksamhetsutövaren.

Företaget NCC som driver tälten Kalsås har meddelat att det planerar en fortsatt drift av tälten och kommer därför inom kort att påbörja arbetet med att förlänga tälte-tillståndet. För Kalsås finns ingen begränsning i uttag per år fram till 2022. Ett tillstånd för en nyetablering av Lane-Ryrs Röd kan innebära att incitament och underlag för fortsatt brytning på en redan etablerad tält som Kalsås försvinner.

Tälten Lane-Ryrs Röd innebär en nyetablering och ianspråktagande av jungfrulig mark med sänkning av grundvattennivån i ett våtmarksområde och mosse beläget inom Uddevalla kommuns största vattenskyddsområde, vilket förser cirka 40 000 personer med dricksvatten. Västvatten som ansvarar för driften av vattenskyddsområdet har ifrågasatt tälteetableringen. Risken för förorening ökar betydligt, då antalet tunga transporter väntas tredubblas på Trafikverkets vägar som inte tillräckligt skyddar dricksvattenresursen mot utsläpp vid olyckor. Sannolikheten för drivmedelsutsläpp vid en olycka på väg 694 ökar betydligt med föreslagen lokalisering. Antalet tunga fordon med en tankvolym på närmare 1000 liter drivmedel väntas enligt sökanden öka med tre gånger. Konsekvensen av drivmedelsutsläpp skulle kunna bli katastrofal för vattenresurserna Bäveån med Köperödssjöarna. Alternativ vattenresurs för dricksvatten finns inte. Svevia har i tillståndsansökan konstaterat att olycksrisker kommer att öka längs med den aktuella transportvägen.

Lokaliseringen av verksamheten är olämplig av flera skäl, inte minst risken för ökade bullerstörningar. Landskapet vid Lane-Ryrs Röd är småskaligt med mindre vägar med närhet till flertalet bostäder. Buller både från tälteverksamheten och transporter ligger nära eller över gränsvärden utan åtgärder. Att gränsvärdena innehålls kommer vara svårt att kontrollera. Det finns en stor risk för störningar nattetid då asfaltverk ingår i tillståndet. Eftersom det finns fler negativa aspekter som måste beaktas och vägas

samman är det fullt rimligt att ett övervägande resulterar i att en bergtäkt inte kan lämnas tillstånd till att etableras på den aktuella platsen.

Tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong

Svevia har hävdats att endast inerta material ska tas emot. Betong kan exempelvis innehålla höga halter av 6-värd krom. Det är rimligt att inte ge tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong, inte minst utifrån de allmänna hänsynsreglerna och försiktighetsprincipen eftersom det finns en risk som berör en större dricksvattentäkt.

Villkor 6

I praktiken innebär villkoret att om Svevias transporter innebär en fördubbling av trafiken på vägen behöver de vidta och bekosta åtgärder. Det vill säga en ökning med cirka 3 dB(A). Det Svevia föreslår skulle innebära en ökning med 5 dB(A) vilket inte kan anses som rimligt.

Delegation D2

Vid hantering av jord finns risk att utlakning av metaller sker. Inom ramen för tillståndet kommer det vara möjligt att hantera upp till 135 000 ton schaktmassor per år på verksamhetsområdet. Det kan därför ses som rimligt att kontrollera metallhalter i utgående vatten. Sju av de tretton parametrar som jordmassor ska uppfylla för att klassas som Naturvårdsverkets nivå för mindre än ringa risk utgörs av metaller. Uttag av vattenprov med avseende på metaller måste ske före utsläpp till översilningsyta. I annat fall finns risk att förorenat vatten leds vidare från anläggningen.

Övrigt

Udevalla kommun har i Mark- och miljööverdomstolen gett in kommunens materialförsörjningsrapport 2016, ett yttrande från Västvatten AB samt bilder och uppgifter om en trafikolycka på väg 694.

De enskilda sakägarna

Behov och lokalisering av täkten

Svevia har inte kunnat visa att materialet från täkten kommer att köpas upp lokalt, inom fyra mil från täkten. Svevia har sedan tidigare en täkt i Almås där bolaget uppgett att täkten skulle förse Trestadsområdet (Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan) med material.

Det finns flera täkter i området som kan leverera sten med bergkvalitet 1 för både väg- och betongändamål. Samhällsbehovet av bergmaterial är mer än väl tillgodosett genom material från Sveglias egna pågående täktverksamheter och från andra befintliga täkter, även vad gäller den hårdaste stenen och sten för betongproduktion. Det sökta täktområdet behöver inte tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse.

En tidigare etablerad täkt har en fördel jämfört med nyetablering med hänvisning till att ingrepp i markområdet har skett. Ett optimalt utnyttjande av materialet inom ett redan påbörjat område bidrar till långsiktigt god hushållning med såväl naturgrus som bergråvara. Befintlig verksamhet har också en större acceptans hos allmänheten än samma störningar från en nyetablerad verksamhet. Det finns anledning att utnyttja de platser där täkter bedrivs idag och vars materialinnehåll motsvarar framtidens behov, så länge materialet räcker så är det knappast förenligt med miljöbalkens intentioner att öppna en ny täkt några kilometer från en redan befintlig.

Verksamheten kommer ha en negativ påverkan på naturen och miljön i området. Pengemossen är som myrmark viktig ur många naturaspekter bland annat för grundvattenbildning. Området i mossens ytterkant kommer sänkas vilket rimligtvis innebär att även mossen och sumpskogen påverkas negativt eftersom vattnets vägar förändras och vattennivån avsevärt sänks. Det finns alltså en risk att sumpmarken försvinner.

De uppgifter som Svevia har lämnat angående revlumner gäller Västergötland. Detta är ett av flera faktafel i bolagets ansökan.

Förutom risken för påverkan på Uddevalla kommuns dricksvattentäkt finns en risk för att dricksvatten i närliggande brunnar påverkas. Tillgången och kvaliteten på vatten i de brunnar som finns inom en kilometer från den planerade täkten bör kontrolleras innan, under och efter att täkten tas i drift. Vattnet som ska pumpas från sedimentationsdammen innebär en risk för vattnets renhet eftersom det urpumpade vattnet kan innehålla föroreningar. Maskinernas underhåll ska skötas inom täktområdet vilket gör att det kan finnas risk för utsläpp av kemikalier.

Verksamheten är riskfylld och bör inte tillåtas inom ett vattenskyddsområde. Behovet av vatten bör prioriteras över uttag av bergmaterial. Området kännetecknas som ett vildmarksområde där främsta värdet ligger i det stora våtmarksområde med möjlighet till friluftsliv i ett storslaget naturlandskap på rikt djurliv beläget inom Uddevalla kommuns största vattenskyddsområde där tystnaden är en viktig del av upplevelsen. Lokalisering av en bullrande täkt kommer att påverka naturupplevelse negativt.

Med hänsyn till att behovet är tillgodosett av befintliga täkter och att det finns konkurrerande naturvårds- och friluftsentressen är lokaliseringen olämplig och ansökan ska avslås.

Tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong

Även om försiktighetsåtgärder vidtas föreligger risk för förorening av vattnet. Detta kan leda till att förorenat vatten rinner längs de sprickzoner som har hittats inom det planerade täktområdet. Med tanke på att täktverksamheten inte är den lägsta punkten i omgivningen finns därför en risk för att förorenat vatten lakas ur till närliggande vattendrag. Inom vattenskyddsområden är det extra viktigt att minimera föroreningar i vatten.

Transporter och trafiksäkerhet

De konsekvenser som trafiken till och från täkten ger upphov till är bland de viktigaste vid bedömning av lokaliseringen. Vägarna i området är smala, kurviga och inte anpassade för tung trafik. Sikten längs väg 694 är skynd på flera ställen, varför risken för trafikolyckor och personskador är stor. Vägens underhåll är eftersatt och bärigheten utanför vägbanan är dålig. Ökningen av den tunga trafiken på vägen kommer att få en

enorm påverkan på trafiksituationen och miljön. Med tanke på kapaciteten av väg 694 inte är tillfredställande bör korsningen mellan väg 172 och väg 694 byggas om så att sikten blir bättre. Trafikverkets yttrande under samrådet avseende vägens lämplighet grundas på uppgifter om färre transportrörelser än de som anges i Svevias ansökan. Trafikverket behöver därför yttra sig på nytt angående vägens kapacitet.

Enligt Trafikverkets hemsida har väg 694 en bredd på 6 meter. Av egna mätningar framgår att är vägen 5,20–5,90 meter bred. Vägen vid det mest skymda krönet på sträckan är endast 5,2 meter bred. Det saknas gång- och cykelbana, sträckan har två utsatta hållplatser för skolbuss varav den ena har busstur och den andra inte. Hållplatserna saknar bussficka. Barn från förskoleklass upp till gymnasiet åker med skolbussen. Barnen behöver gå eller cykla på vägen för att komma till närmaste busshållplats och de måste även korsa vägen.

Mark- och miljööverdomstolen bör ge i uppdrag åt en oberoende expert att utreda lämpligheten i att använda väg 694.

Buller m.m.

Buller från verksamheten och trafik till och från tälten riskerar att påverka hälsan för de närboende. Buller och oljud ökar risken för ohälsa då buller är en av parametrarna för att råka ut för stressrelaterade sjukdomar exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar. De upplever redan en hög bullernivå bl.a. från trafik på väg 172 och väg 694, flygplans- trafik, motorcross på Glimmingen, Samneröds och Sågebackens skjutbanor.

I ansökan och mark- och miljödomstolens dom saknas tidsangivelser för normalproduktion och maxproduktion. Vid en maxproduktion kommer påverkan från verksamheten öka på alla punkter. Om sådan produktion sker under sommartid skapar detta ökad olägenhet för de närboende. Tiden som det får bedrivas bullrande verksamhet ska begränsas ytterligare och helt upphöra under juli månad. Asfaltverket och lastningen av asfalt på lastbilar kommer att avge dålig lukt och kan skapa olägenhet för närboende. Asfaltverk bör inte tillåtas på platsen. Ljudnivåerna vid korsningen mellan vägarna är redan hög och en mätning av buller bör göras.

Övrigt

Inget tillstånd bör ges till täktverksamheten innan förutsättningarna för efterbehandling av täkten är utredd.

Det är anmärkningsvärt att Svevia inte har gjort en analys gällande ekonomiska förluster för de närboende. Frågan om ekonomiska förluster för de närboende bör tas upp i målet.

De expertutlåtanden som Svevia har gett in kan vara partiska. För att få en rättvisande bild bör fler oberoende experter uttala sig i frågan om till exempel påverkan på djurlivet.

DJ m.fl. har i Mark- och miljööverdomstolen gett in bilder och mätningar avseende väg 694 samt filmer, ljudupptagningar och en tidningsartikel. AE och JO har i Mark- och miljööverdomstolen gett in bilder av väg 694.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utgångspunkter för prövningen

Mark- och miljööverdomstolen anser att utredningen i målet är tillräcklig för att avgöra målet. Vad de enskilda sakägarna har anfört angående brister i utredningen och behovet av expertutlåtanden påverkar inte denna bedömning.

Behov och lokalisering

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att marken ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning, se 3 kap. 1 § miljöbalken.

Vid nyetablering av en verksamhet ska det prövas dels om det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig bl.a. med hänsyn till att intrånget i miljön ska bli så litet som möjligt. När det gäller täkter för material som är allmänt förekommande, som t.ex. bergtäkter, har lagstiftaren särskilt konstaterat att det finns goda möjligheter att överväga alternativa lokaliseringar. Om det material som ska utvinnas kan ersättas med material från andra täkter eller om det finns andra närbelägna områden som skulle kunna vara bättre att exploatera för täktverksamhet, kan lokaliseringen bedömas som olämplig enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken (se prop. 2008/09:144 s. 13 samt t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 september 2012 i mål nr M 497-12, den 20 april 2015 i mål nr M 5627-14 samt den 29 januari 2021 i mål nr M 1326-19).

Mark- och miljööverdomstolen prövar först frågorna om behovet, lämpligheten och lokaliseringen av den sökta verksamheten. Eftersom ansökan avser en ny täkt behöver en noggrann bedömning göras av behovet.

Materialet från täkten kommer att användas som asfaltsballast, väg- och anläggningsballast samt till betongtillverkning. Provtagning av materialet visar enligt Svevia att materialet klarar bergkvalitetsklass 1 och 2. Verksamheten kommer också att producera bergmaterial som kan ersätta naturgrus. Uddevalla kommun och de enskilda närboende har inväntat att material av samma kvalitet kan utvinnas ur andra täkter i kommunen.

Av utredningen i målet framgår att befintliga täkter i Uddevalla kommun idag kan leverera cirka 1 200 000 ton ballast per år. Efter år 2024 uppgår tillgången på ballast från tillståndsgivna täkter vars tillstånd löper till cirka 800 000 ton per år med möjlighet till ett ökat uttag i två av täkterna under vissa år. I målet finns inga uppgifter om tillgången och efterfrågan på ballastmaterial från tillståndsgivna bergtäkter i regionen. Länsstyrelsen har inte inväntat mot behovet av planerad täkt.

Behovet av ballast i kommunen är cirka 500 000 ton per år, enligt Uddevalla kommun. Svevia har med hänvisning till en rapport från SGU uppgett att förbrukningen i

Uddevalla kommun år 2018 var 867 000 ton och att det framtida behovet av bergmaterial i avsättningsområdet kommer att öka.

Tillgången på bergmaterial i området är idag större än efterfrågan, sett till totala volymer. För tiden efter 2024 framstår det dock som att efterfrågan på bergkross skulle kunna överstiga tillgången sett till de totala volymerna. Utredningen i målet får således anses visa att det finns ett behov av verksamheten.

För att lokaliseringen av täkten ska uppfylla miljöbalkens krav, måste denna vara lämplig. Utredningen ger stöd för att verksamheten, med den omfattning och de villkor som mark- och miljödomstolen har föreskrivit, inte på ett otillåtet sätt påverkar djur- och växtarter.

Vad gäller påverkan på Köperödsjöarnas vattenskyddsområde, våtmarker och vattentillgång i brunnar anser Mark- och miljööverdomstolen, mot bakgrund av Svevias utredning om de hydrogeologiska förhållandena på platsen, att risken för påverkan är låg. Med de åtaganden som Svevia har gjort bland annat vad gäller kontroll av de massor som ska tas in i verksamhetsområdet och med de villkor som mark- och miljödomstolen har beslutat om finns det inte skäl att avslå ansökan på grund av risk för påverkan på vatten.

Verksamheten kommer enligt den bullerutredning som Svevia har gett in att klara de villkor som mark- och miljödomstolen har beslutat om. Villkoren överensstämmer med de värden som anges i infrastrukturpropositionen (prop. 1996/97:53) och Naturvårdsverkets handbok "Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller". Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att verksamheten inte kommer medföra oacceptabelt höga bullernivåer.

Av utredningen framgår att verksamheten kan medföra en ökning av antalet tunga transporter på väg 694 med upp till 189 tunga lastbilstransporter per dag. Flera bostadshus ligger invid vägen. Mark- och miljööverdomstolen anser att denna ökning och den påverkan som transportererna medför gör att de ska betraktas som följdföretag till täktverksamheten (jfr. rättsfallet NJA 2004 s. 421). Transporterna ska därför

beaktas vid bedömningen av verksamhetens tillåtlighet (se 16 kap. 7 § miljöbalken). Av Svevias utredning avseende transporterens påverkan på ljudnivåer vid bostadshus längs väg 694 framgår att de dygnsekvivalenta ljudnivåerna kan komma att öka med upp till 1 dB(A) vid ett flertal hus. Det framgår också att nivåerna redan med nuvarande trafik är höga. Mark- och miljööverdomstolen anser dock att den påverkan som transporterna till och från verksamheten kan ha på bullernivåerna längs väg 694 inte utgör skäl att avslå Svevias ansökan.

Mark- och miljööverdomstolen anser till skillnad från mark- och miljödomstolen att trafiksäkerhet är en fråga som kan påverka bedömningen av tillåtligheten av verksamheten (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 april 2018 i mål nr M 10855-15). Trafikverket har under samrådet anfört att vägnätets kapacitet för transporter till och från tälten är god och har inte haft något att invända mot verksamhetens lokalisering. Trots att vägen som kommer att användas för transport till och från tälten bitvis är smal och kurvig anser Mark- och miljööverdomstolen vid en samlad bedömning att verksamhetens förväntade påverkan på trafiksäkerheten inte utgör skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom.

Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att den sökta tältverksamheten inte strider mot miljöbalkens krav på god hushållning och lämplig lokalisering. Vad Uddevalla kommun och de enskilda sakägarna har anfört angående lokaliseringen av verksamheten utgör inte skäl att upphäva eller ändra mark- och miljödomstolens dom.

Tillståndets omfattning

Hantering, lagring och återvinning av betong

Lokaliseringen av tälten är alltså godtagbar, men dess läge inom tertiär skyddszon för en dricksvattentält gör att extra försiktighet bör iakttas. Även om endast ren betong förs in, innebär det en ökad risk för föroreningar, bl.a. av 6-värd krom. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att det inte är lämpligt med tillstånd till hantering, lagring och återvinning av betong.

Hänvisning i tillståndsmeningen ang. mindre än ringa risk

Hänvisningen i tredje stycket i tillståndsmeningen ska, som Svevia har föreslagit och länsstyrelsen medgett, ändras till Naturvårdsverkets handbok 2010:1, Återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Eftersom det som ska regleras i detta fall är nivåer för mindre än ringa risk anser Mark- och miljööverdomstolen att det är lämpligt att även hänvisa till tabell 4 i denna publikation. Vad som kan komma i dess ställe är inget som domstolen eller någon annan kan förutse, varför inte heller hänvisningen bör ta höjd för detta.

Villkorens utformning

Buller – villkor 4 och 6

Eftersom transporter på väg 694 från tåkten ut till väg 172 respektive väg 698 är att anse som följdverksamhet instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att tillståndet även bör förenas med villkor för buller från transporter.

Mark- och miljööverdomstolen delar bolagets och länsstyrelsens uppfattning att sista meningen i andra stycket i villkor 4 inte är befogad eftersom det finns ett etablerat förfarande vid mätning av bullernivåer, vilka kan fastställas inom ramen för kontrollprogrammet.

Villkor 6 är mer omfattande än vad som brukar krävas (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 augusti 2018 i mål nr M 4908-17). Villkoret kan därmed komma att bli orimligt betungande. Det finns emellertid risk för att framförallt asfalttillverkningen medför bullerstörningar som påverkar nattsömn för de boende längs vägen, då den ska ske kampanjvis med transporter under hela dygnet. Att upphäva villkoret är därmed inte lämpligt. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att bolagets andrahandsyrkande, som är förenligt med tidigare praxis, får anses rimligt att föreskriva i detta fall.

pH och kväve – villkor 12

Det bör föreskrivas ett villkor rörande pH-värdet, men det finns som bolaget har påtalat skäl att justera detta. Någon provotid är inte motiverad, men som länsstyrelsen har anfört är det rimligt att föreskriva att värdet inte får avvika allt för mycket från bakgrundsvärdet om mätvärdet faller utanför intervallet. Det föreskrivna intervallet ska därför kompletteras med att pH-värdet får variera med högst 1 pH-enhet högre eller lägre om bakgrundsvärdet vid mättillfället ligger utanför intervallet pH 6-9. Med denna justering bör även sista ledet i tredje stycket i villkor 12 kvarstå; alltså att högst ett av fyra prov får avvika från angivet pH-intervall.

När det gäller kväve räcker det enligt Mark- och miljööverdomstolen i detta fall inte med regleringen av reningsanläggningens utformning och funktion, utan det är befogat med ett villkor med gränsvärde i utgående vatten (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 13 november 2020 i mål nr M 7050-19). Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat under året och gränsvärdet för kväve ska sättas till 5 mg/l i minst tre av fyra prover.

Delegation D2

Verksamheten kommer att bedrivas inom tertiär skyddszon för Köperödssjöarnas vattenskyddsområde. Mark- och miljööverdomstolen instämmer därför i mark- och miljödomstolens och länsstyrelsens bedömning att det är rimligt att tillsynsmyndigheten har en möjlighet att kunna ställa ytterligare krav på rening av utgående vatten om det skulle visa sig att vattnet innehåller förhöjda halter av metaller. Delegation D2 ska alltså kvarstå.

Delegation D4

Delegations D4 fyller, som bolaget och länsstyrelsen har påtalat, ingen funktion och ska därför utgå.

Övriga frågor

Ekonomisk ersättning för närboende på grund av etablering av en verksamhet kan inte prövas inom ramen för detta mål. Mark- och miljööverdomstolen avvisar därför DJs m.fl. yrkande i den delen.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att övriga villkor kan kvarstå oförändrade. Vidare saknas skäl att förena tillståndet med ytterligare villkor om mätningar av vattenkvalité och vattentillgång.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen finner att ansökt verksamhet är tillåtlig och att det är visat att det finns ett behov av täkten. Tillståndet och villkoren avseende buller samt pH-värde och kvävehalt i utgående vatten justeras något, i huvudsak i enlighet med bolagets alternativyrkanden. Ytterligare inskränkningar i tid som bullrande verksamhet får bedrivas och ytterligare kontroller utöver vad som följer av mark- och miljödomstolens dom samt bolagets åtaganden bedöms inte nödvändiga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-07-12

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Roger Wikström, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsrådet Christina Ericson, referent.

Föredragande har varit Linnea Haglund.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-10-15
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 1445-18

PARTER

Sökande
Svevia AB

Ombud: ALA och KB

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till täkt av berg och bortledning av grundvatten m.m. på fastigheterna A, B och C i Uddevalla kommun

Verksamhetskod: 10.20 (B), 90.30 (B), 10.50 (C), 90.141 (C), 90.110 (C),
26.150 (C)

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar de yrkanden om ersättningar som enskilda framställt i målet.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om hantering, lagring och återvinning av betong, tegel, klinker och keramik.

Mark- och miljödomstolen lämnar Svevia AB (bolaget) tillstånd enligt miljöbalken att inom fastigheterna A, B och C, Uddevalla kommun, i hu-vudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan med bilagor, bedriva

- täktverksamhet inom det verksamhetsområde som markerats på till ansökan fogad karta (domsbilaga 1) med en brytning av totalt högst 5 000 000 ton berg, med ett årligt uttag av högst 450 000 ton under högst 20 år,
- uppställning av kross- och sorteringsverk samt krossning och sortering av bergmaterial,
- uppställning av asfaltverk och tillverkning av högst 150 000 ton asfalt per år inklusive hantering och återvinning av högst 50 000 ton asfalt,
- införsel av högst 135 000 ton rena schaktmassor per år för tillfällig lagring samt

Dok.Id 436725

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

- användning av dessa för anläggningsändamål inklusive efterbehandling inom verksamhetsområdet.

Endast avfall som inte är mer förorenat än vad som enligt Naturvårdsverkets riktlinjer (NFS 2004:10) anges för mindre än ringa risk får tas emot i verksamheten.

Avfallsslag och EWC-koder enligt avfallsförordningen (2011:927) för de avfallsslag som får hanteras framgår av nedanstående tabell.

Avfallsslag	Maximalt mottagen mängd (ton/år)	Maximalt som lagras på anläggningen under året (ton)
170504 Annan jord och sten än den som anges i 170503	135 000	135 000
170302 Andra bitumenblandningar än de som anges i 170301 (ej stenkolsstjära)	50 000	50 000

Vidare lämnar mark- och miljödomstolen bolaget tillstånd att leda bort till verksamhetsområdet inläckande grundvatten samt att anlägga och bibehålla erforderliga anordningar för bortledningen. Vattenbortledning får ske till som lägst nivån +79 m.

Mark- och miljödomstolen

- meddelar dispens enligt 15 § artskyddsförordningen (2007:845) från artskyddet enligt 9 § samma förordning avseende uppgrävning av revlumner,
- bestämmer arbetstiden för vattenverksamheten till 10 år från när domen vunnit laga kraft, och
- bestämmer tiden enligt 24 kap. 13 § miljöbalken inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten får framställas till 10 år från arbetstidens utgång.

Verksamheten enligt detta tillstånd ska ha satts igång senast tre år efter detta tillstånd vunnit laga kraft i tillståndsdelen. Bolaget ska till tillsynsmyndigheten anmäla när tillståndet tagits i anspråk.

Villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Gränserna för verksamhets- och brytningsområdet ska vara tydligt utmärkta i terrängen under hela verksamhetstiden.
3. På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.
4. Buller från verksamheten inklusive transporter mellan täktområdet och allmän väg får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
 - helgfri måndag till fredag kl. 06.00 – 18.00 50 dB(A)
 - nattetid kl. 22.00 – 06.00 40 dB(A)
 - övrig tid 45 dB(A)

Begränsningsvärdena enligt ovan ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar, eller genom mätning vid berörda bostäder (immisionsmätning). Ovan angivna nivåer ska gälla på sätt som anges för utomhusbuller i Naturvårdsverkets rapport 6538 eller vad som kommer i dess ställe.

Kontroll ska ske senast ett år efter det att tillståndet har tagits i anspråk samt därefter så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad. Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten medge en längre tid för genomförandet av första kontrollen.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dBA utomhus vid bostäder får inte utföras nattetid (kl. 22.00–06.00).

5. Särskilt bullrande verksamheter såsom krossning, borrar, sprängning och skutknackning får endast bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 06.00-18.00. Tillfällig utökning av arbetstiden för krossning får ske helgfria vardagar mellan kl. 18.00-22.00 efter medgivande från tillsynsmyndigheten. Närboende ska informeras innan tillfällig utökning av arbetstiden sker.

6. Bolaget är skyldigt att bekosta installation av bullerskydd på berörda fastigheter om
- a) dygnsdekvivalent ljudnivå överstiger 55 dB(A) vid uteplats i anslutning till bostadsbyggnads mest bullerdämpade sida, eller
 - b) dygnsdekvivalent ljudnivå överstiger 30 dB(A) inomhus i bostadsrum i bostadsbyggnad,
- under förutsättning att bullerbidraget från bolagets transporter längs väg 694 till och från tåktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 medför att det sammanlagda vägtrafikbullret ökar med minst 3dB(A).

Bolaget är även skyldigt att bekosta installation av bullerskydd på berörda fastigheter om bolagets transporter längs väg 694 till och från tåktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 orsakar att

- a) maximal ljudnivå överstiger 70 dB(A) vid uteplats i anslutning till bostadsbyggnads mest bullerdämpade sida någon gång under dygnet, eller
- b) maximal ljudnivå nattetid (kl 22 – 06) överstiger 45 dB(A) inomhus i bostadsrum i bostadsbyggnad.

Kostnadsansvaren enligt ovan avser åtgärder för att minska bullret till en av bolagets bullerbidrag opåverkad nivå, dock lägst till de ovan angivna nivåerna.

7. Senast 24 timmar före sprängning ska boende och verksamheter inom en radie av 1 000 meter från brytområdets ytterkant informeras om tidpunkten för sprängning. Anslag om sprängning ska därtill sättas upp vid infartsvägar till tåkten.
8. Luftstötstång till följd av sprängning, mätt som frifältsmätning, får vid bostadshus inte överstiga värdet 120 Pa vid mer än 20 procent av sprängningarna per kalenderår och får inte vid något tillfälle överstiga 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10 eller motsvarande. Mätpunkter, frekvens samt utvärderingsmetod ska specificeras i verksamhetens kontrollprogram.

9. Markvibrationer till följd av sprängning får i kringliggande bostäder inte överstiga värdet 4 mm/s vid mer än 20 procent av sprängningarna per kalenderår och får inte vid något tillfälle överstiga 6 mm/s. Begränsningsvärden avser mätning enligt SS 460 48 66 som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
10. Åtgärder ska vidtas för att minimera spridning av damm från verksamhetens alla moment.
11. Kemiska produkter inklusive bränsle och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras i täta behållare på invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.

Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna ska förses med påkörningsskydd. Tankning, och uppställning av arbetsfordon och arbetsmaskiner för natten eller längre tid, får endast ske på yta som förhindrar spridning av petroleumprodukter till omgivningen. Alternativt ska ett skydd för uppsamling av spill vara ordnat under parkerade enskilda arbetsfordon eller maskiner. Utrustning för sanering av spill ska finnas lätt tillgänglig.

12. Vatten som avleds från täktverksamheten ska ledas genom sedimentationsanläggning med kväveavskiljande funktion och oljeavskiljande anordning. Vatten ska dessutom renas i översilningsyta och/eller fördröjningsdamm innan avledning. Reningsanläggningen ska vara ändamålsenligt utförd och dimensionerad. Utformning och placering ska fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten. Halten av föroreningar i utgående vatten efter rening i sedimentationsanläggningen får inte överskrida följande:
 - 1 mg olja per liter angivet som oljeindex
 - 50 mg suspenderade ämnen per liter.pH-värdet i utgående vatten ska hållas inom intervallet pH 6-9.

Efter sommarhalvåret ett år efter idrifttagande av sedimentationsanläggningen gäller följande för utsläpp till vatten av kväve. Om halten totalkväve i utgående vatten efter rening i sedimentationsanläggningen överstiger 2 mg totalkväve per liter ska bolaget informera tillsynsmyndigheten om överskridandet. Tillsynsmyndigheten får då förelägga bolaget att vidta skäligen åtgärder för att förhindra fortsatt överskridande.

De angivna värdena ska kontrolleras genom provtagning direkt efter genomförd rening i sedimentationsanläggning med oljeavskiljande anordning men före översilningsyta och/eller fördröjningsdamm. Flöde ska mätas i samband med att prov tas ut. Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat över kalenderåret och enligt senaste svenska standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod. Villkoret ska anses uppfyllt om högst ett av fyra prov för respektive parameter överstiger angivna begränsningsvärden resp. avviker från angivet pH-intervall.

13. Avverkning av skog för etablering av nytt brytnings- och verksamhetsområde får inte ske under tiden 15 mars till 15 juli.
14. En aktuell efterbehandlingsplan ska finnas och successiv efterbehandling ska ske så snart så är möjligt. *Senast två år efter verksamhet påbörjats* ska bolaget redovisa en övergripande efterbehandlingsplan, med tydliga mål för efterbehandlingen, som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. *Senast två år innan tillståndet för verksamheten upphör* ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten. Efterbehandling av tälten ska vara slutförd och anmäld till tillsynsmyndigheten senast vid tillståndstidens utgång om inte tillsynsmyndigheten beslutar annat.
15. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska bland annat ange hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

16. Bolaget ska innan detta tillstånd tas i anspråk ha ställt säkerhet om 1 474 000 kronor för kostnaderna för efterbehandlingsåtgärder. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen och förvaras av länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Delegationer

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende:

- D 1. Reningsanläggningens utformning och placering enligt villkor 12.
- D 2. Metallhalter i utgående vatten före utsläpp till översilningsyta.
- D 3. Efterbehandling av verksamheten enligt villkor 14.
- D 4. Kontroll av verksamheten samt av utsläpp och påverkan från denna.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer tidigare beslutad och erlagd avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Rättegångskostnader

Bolaget ska betala 16 000 kr i ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

ANSÖKAN

Bakgrund

Svevia AB (nedan bolaget) ansöker om tillstånd till bergtäkt innebärande täktverksamhet enligt verksamhetskod 10.20 (B) och vattenverksamhet, till följd av bortledande av vatten som rinner till täktområdet. Därutöver omfattar ansökt verksamhet mellanlagring av annat avfall än farligt avfall (90.30 (B)) och ytterligare några verksamheter med provningsnivå C enligt miljöprovningsförordningen (2013:251).

Yrkanden

Svevia AB (bolaget) yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd enligt miljöbalken (MB) att inom fastigheterna A, B och C, Uddevalla kommun, i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i denna ansökan med bilagor, bedriva

- täktverksamhet inom det verksamhetsområde som markerats på karta M1 (domsbi-laga 1) med en brytning av totalt högst 5 000 000 ton berg, med ett årligt uttag av högst 450 000 ton under högst 20 år,
- uppställning av kross- och sorteringsverk samt krossning och sortering av bergmaterial,
- uppställning av asfaltverk och tillverkning av högst 150 000 ton asfalt per år inklusive hantering och återvinning av högst 50 000 ton asfalt,
- hantering, lagring och återvinning av högst 50 000 ton betong, tegel, klinker och keramik per år, samt
- införsel av högst 135 000 ton rena schaktmassor per år för tillfällig lagring samt användning av dessa för anläggningsändamål inklusive efterbehandling inom verksamhetsområdet.

Avfallsslag och EWC-koder enligt avfallsförordningen (2011:927) för de avfallsslag som hanteras framgår av nedanstående tabell.

Avfallsslag	Maximalt mottagen mängd (ton/år)	Maximalt som lagras på anläggningen under året (ton)
170101 Betong 170102 Tegel 170103 Klinker och keramik 170107 Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 170106	50 000	50 000
170504 Annan jord och sten än den som anges i 170503	135 000	135 000
170302 Andra bitumenblandningar än de som anges i 170301 (ej stenkolstjära)	50 000	50 000

Vidare yrkar bolaget att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd, dels till bortledning av till verksamhetsområdet inläckande grundvatten, dels att anlägga och bibehålla erforderliga anordningar för bortledningen.

Bolaget yrkar även att mark- och miljödomstolen

- om det erfordras enligt 14 och 15 §§ artskyddsförordningen (2007:845) meddelar dispenser från artskyddet enligt 9 § samma förordning,
- bestämmer ingångsättningstiden enligt 22 kap. 25 § 2 st MB till tre år från det att tillståndet vunnit laga kraft,
- bestämmer arbetstiden för vattenverksamheten till 10 år från när domen vunnit laga kraft,
- bestämmer tiden enligt 24 kap. 13 § MB inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten får framställas till 10 år från arbetstidens utgång.
- föreskriver villkor i enlighet med bolagets förslag, och
- godkänner den ingivna miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

Förslag till villkor

Bolaget föreslår, som slutligen anförts, att ansökt tillstånd förknippas med följande villkor.

1. *Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.*
2. *Gränserna för verksamhets- och brytningsområdet ska vara tydligt utmärkta i terrängen under hela verksamhetstiden.*
3. *På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten tydligt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.*
4. *Buller från verksamheten inklusive transporter mellan täktområdet och allmän väg får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än*
 - *helgfri måndag till fredag kl. 06.00 - 18.00 50 dB(A)*
 - *nattetid kl. 22.00 - 06.00 40 dB(A)*
 - *övrig tid 45 dB(A)*
 -*Begränsningsvärdena enligt ovan ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Ovan angivna ekvivalentnivåer ska gälla för den tid då verksamhet pågår.*

Kontroll ska ske senast ett år efter det att tillståndet har tagits i anspråk samt därefter så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad. Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten medge en längre tid för genomförandet av första kontrollen.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dBA utomhus vid bostäder får inte utföras nattetid (kl. 22.00–06.00).

- 5. Sprängning, borrning och skutknackning får endast bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 06.00-18.00. Krossning och sortering måndagar till fredagar kl 06.00-22.00. I övrigt får verksamhet ske dygnet runt alla dagar.*
- 6. Senast 24 timmar före sprängning ska boende, fastighetsägare och verksamheter med adress inom en radie av 1 000 meter från brytområdets ytterkant informeras om tidpunkten för sprängning.*
- 7. Luftstövåg till följd av sprängning, mätt som frifältsmätning, får vid bostadshus uppgå till högst 120 Pa vid minst 80 procent av sprängningarna per kalenderår och får inte vid något tillfälle överstiga 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10 eller motsvarande. Mätpunkter, frekvens samt utvärderingsmetod ska specificeras i verksamhetens kontrollprogram.*
- 8. Markvibrationer till följd av sprängning mätt enligt SS 460 48 66, får uppgå till högst 4 mm/s vid minst 80 procent av sprängningarna per kalenderår och får inte vid något tillfälle överstiga 6 mm/s i kringliggande bostäder. Vibrationer ska mätas som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.*
- 9. Åtgärder ska vidtas för att minimera spridning av damm från verksamhetens alla moment.*
- 10. Kemiska produkter inklusive bränsle och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras i täta behållare på invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.*

Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna ska förses med påkörningsskydd. Tankning, och uppställning av arbetsfordon och arbetsmaskiner för natten eller längre tid, får endast ske på yta som förhindrar spridning av petroleumprodukter till omgivningen. Alternativt

ska ett skydd för uppsamling av spill vara ordnat under parkerade enskilda arbetsfordon eller maskiner. Utrustning för sanering av spill ska finnas lätt tillgänglig.

- 11. Avledande av vatten från täktverksamheten ska ske genom sedimentationsanläggning med kväveavskiljande funktion och oljeavskiljande anordning. Vattnet ska dessutom renas i översilningsyta och/eller fördröjningsdamm innan avledning till mossmarken. Reningsanläggningen ska vara ändamålsenligt utförd och dimensionerad. Utformning och placering ska fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten. Utgående vatten efter rening i sedimentationsanläggningen får inte överskrida följande halter:*
- 1 mg olja per liter utgående vatten räknat som oljeindex*
 - 50 mg suspenderade ämnen per liter utgående vatten.*

De angivna värdena ska kontrolleras genom provtagning direkt efter genomförd rening i sedimentationsanläggning med oljeavskiljande anordning men före översilningsyta och/eller fördröjningsdamm. Flöde ska mätas i samband med att prov tas ut. Provtagning ska ske minst fyra gånger per år jämt fördelat över kalenderåret och enligt senaste svenska standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod. Villkoret ska anses uppfyllt om högst ett av fyra prov för respektive parameter inklusive pH-värdet överstiger angivna begränsningsvärden.

Om domstolen skulle finna att ett begränsningsvärde för kväve är motiverat, har bolaget i andra hand yrkat att ett sådant begränsningsvärde ska vara 10 mg/l samt att det i villkoret anges att begränsningsvärdet ska gälla först då sedimentationsdammen är i full funktion genom tillägg av följande mening i villkoret: "Begränsningsvärdet för kväve gäller dock först då sedimentationsdammen är i full funktion och tidigast sommarhalvåret ett år efter idrifttagande av dammen."

- 12. En aktuell efterbehandlingsplan ska finnas och successiv efterbehandling ska ske när så är möjligt. Senast två år innan tillståndet för verksamheten upphör ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten. Efterbehandling av täkten ska vara slutförd och anmäld till tillsynsmyndigheten vid tillståndstidens utgång om inte tillsynsmyndigheten beslutar annat.*
- 13. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska bland annat ange hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.*
- 14. Inom brytningsområdet får grundvattennivån maximalt sänkas till nivån +79 m.*

15. *Avverkning som riskerar att störa häckande fågel inom verksamhetsområdet får inte ske under perioden 15 mars till och med 15 juli.*

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare villkor om kontroll och eventuella skyddsåtgärder avseende ph-värde i utgående vatten från sedimentationsanläggningen

Åtaganden

Bolaget åtar sig att inför verksamhetsstart provta vattenkvaliteten och där det är tekniskt möjligt även vattennivån i enskilda brunnar belägna inom 500 m från det planerade brytområdets ytterkant.

Bolaget åtar sig även att

- spara en träddunge i norra delen av verksamhetsområdet,
- spara en grön korridor i den östra delen av verksamhetsområdet,
- där det är möjligt även spara äldre träd och granar inom området, liksom död ved stående eller liggande för att gunna insekter och fåglar, och
- i den mån det är möjligt spara träd mot väg 694.

Bolaget medger att till länsstyrelsen utge ersättning för rättegångskostnader med ett belopp av 16 000 kronor.

Lokaliseringsförutsättningar

Den planerade täkten är belägen 5 km nordost om Uddevalla och lokaliserad mellan byarna Nordmanneröd och Röd direkt norr om väg 694, i ett skogsområde söder om Pengemossen.

Närmaste bebyggda fastigheter, förutom C som sökanden delvis förfogar över för verksamheten, är belägna västerut på ett avstånd av ca 300 m från planerat brytområde samt österut på ett avstånd om ca 350 och 500 m från planerat brytområde. Utmed utfartsvägen finns inga bostadshus. Inom 500 m från brytområdet finns 9 bostadshus, vilka mot väster utgör del av samlad bebyggelse i byn Nordmanneröd.

Den planerade bergtäkten berörs inte av något riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap. 6 § MB. Närmaste riksintresse för naturvård finns ca 3 km norr om den planerade täkten. Bergtäkten berör heller inte något område som är av riksintressen för kulturmiljö enligt 3 kap. 6 § MB. Närmaste riksintresse för kulturmiljö är beläget ca 6 km nordost om täktområdet. Den ansökta verksamheten berör heller inte något område som är av riksintresse för friluftsliv. Närmaste riksintresse för friluftsliv är beläget ca 5 km nordväst om täktområdet. En kraftledning av riksintresse vilken är del av det nationella elnätet på 400 kV passerar genom norra delen av Uddevalla.

Ett markområde från Götaälvdalen via Uddevalla till Munkedal utgör riksintresse för eventuell framtida naturgasledning. Den planerade täkten påverkar inte något av dessa intressen negativt. Samråd har skett med ledningsägaren. Bolaget bedömer att det är uppenbart att den ansökta verksamheten inte kommer att påverka miljön i närmaste Natura 2000-område då avståndet dit är drygt 3,5 km.

Området ligger inom tertiär skyddszone för Köperödsjöarnas vattenskyddsområde, liksom många övriga täkter inom kommunen. I länsstyrelsens beslut om skyddsområde och skyddsföreskrifter för Köperödssjöarnas vattentäkt finns angivet att större schaktningsarbeten inom primär och sekundär skyddszone kräver tillstånd från den kommunala miljönämnden. Inget sådant tillstånd krävs inom den tertiära zonen.

Inga övriga områden avsatta som naturreservat, kulturresevat eller område av intresse för kommunikationer eller totalförsvaret har lokaliserats.

Området för planerad täkt utgörs av en kuperad barrdominerad blandskog med mycket berg i dagen. De skogar som dominerar det planerade brytområdet är till stora delar påverkat av skogsbruk och innehåller inga stora naturvärden. De huvudsakliga naturvärdena var lokaliserade i den nordöstra delen av området där påverkan från skogsbruk var mindre. Genomförd bedömning visar dock att med hänsyn till förekomsten av arter inom denna yta så bedöms inte den biologiska mångfalden på lokal och regional skala påverkas mer än i mycket ringa omfattning.

När det gäller påverkan på skyddade arter har bolaget identifierat arterna tjäder, kungsfågel och revlumner, vilka kan komma att eller riskera att skadas på grund av den ansökta verksamheten.

Eftersom den sumpskog som bedöms komma att påverkas av den planerade täkten utgör en liten del (< 2 ha) av det stora myrkomplexet i norr, där 27 ha utgörs av en excentrisk mosse och 28 ha av sumpskog, görs bedömningen att planerad verksamhet endast gör en marginell påverkan på sumpskogen som helhet. De spår av tjäder i form av spillning och betade tallar som påträffats under inventeringar i området har hittats på platser som med marginal ligger utanför planerat bryt- och verksamhetsområde. Ovanstående leder sammantaget till slutsatsen att det planerade verksamhetsområdet inte utgör en viktig livsmiljö för tjädern, bland annat innehåller det inte några direkta fortplantningsområden eller viloplats. Vidare gäller att, även om det inte kan uteslutas att det norra och östra hörnet av verksamhetsområdet kan nyttjas av tjädern, så är miljön i detta hörn vanligt förekommande både lokalt och regionalt. Den kontinuerliga funktion som Pengemossen med omgivande skogar erbjuder tjädern bedöms inte heller nämnvärt försämrats genom den planerade verksamheten. För att ytterligare minska risken för lokal påverkan på tjäder åtar sig bolaget att spara en dunge i norra delen av verksamhetsområdet, vilken kan utgöra skydd mot in-tilliggande mosse och även fungera som födosökmiljö, samt en grön korridor i den nordöstra delen av verksamhetsområdet.

Planerad verksamhet innebär risk för att enstaka kungsfågelrevir försvinner. Då barrskog är vanligt förekommande i närområdet och kungsfågel har små revir (ned till 0,2 ha) bedöms täktverksamheten sannolikt orsaka en omlokalisering av de eventuella fågelpar som kan finnas inom området till omkringliggande skogsmark. Verksamheten bedöms således inte påverka artens bevarandestatus. För att ytterligare minimera risk för förbjuden skada på kungsfågel åtar sig bolaget att spara en grön korridor i den noröstliga delen av verksamhetsområdet (jfr bilaga 2 till aktbilaga 17).

Vanlig revlumner är inte rödlistad utan bedömd livskraftig (LC) enligt rödlistan både 2010 och senast 2015. Arten är däremot fridlyst och får inte grävas upp. Anledningen till fridlysning är att lumner har sålts och använts som juldekorationer och då inte bara revlumner utan andra mer ovanliga lumnerarter. Vanlig revlumner är bedömd som bofast och finns i samtliga Sveriges landskap men är vanligare norrut. Enligt artportalen fanns 256 fynd av revlumner i Västergötland mellan 2000-2018 (om man söker ut lummerväxter får man 818 st). Den äldre inventeringen av revlumner som skett av Västergötlands flora visar en 83 % förekomst av vanlig revlumner (arten fanns i 83% av kvadratkilometerrutorna i Västergötland). Bedömningen är att revlumnerförekomsten i Västergötland inte kommer påverkas av den borttagning som etablering av tåkten innebär. Åtgärden träffas därför enligt bolagets uppfattning inte av förbudet i 9 § ASF. Skulle domstolen finna att dispens krävs yrkar bolaget dispens och menar att villkoren för att medge en sådan är uppfyllda.

Effekterna på fågelförekomster och lumner bedöms bli lokala, långvariga till permanenta men inte påverka arternas bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

För Uddevalla kommun gäller översiktsplan (ÖP) fastställd år 2010. I denna anges inget specifikt gällande materialförsörjning och bergtäkter. Från översiktsplanen framgår ingen konkurrerande markanvändning i aktuellt område. Följande går att uttyda från de mer generella målen för översiktsplanen:

- Uddevalla kommun ska arbeta för ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Den tjänsteutövning och övrig verksamhet som bedrivs, ska ske i enlighet med miljöbalkens intentioner.
- Förbrukningen av material och råvaror inom Uddevalla kommun ska minimeras. Användningen av miljöanpassade material och råvaror ska prioriteras.
- Samtliga transporter inom Uddevalla kommun ska ske på ett miljöanpassat sätt. Det innebär att vi kontinuerligt ska arbeta för att eliminera onödiga transporter. De transporter som sker ska genomföras så att miljöpåverkan minimeras.

Bolaget anser att sökt verksamhet kan ske i enlighet med miljöbalkens intentioner samt att översiktsplanens mål i delarna kring material och råvaror samt transporter gynnas av planerad etablering.

Området omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser.

När det gäller hushållning med naturresurser och behovet av det material som avses brytas i täkten anför bolaget följande.

Samhällets behov av ballast för att bygga och underhålla infrastruktur samt bygga och underhålla alla slags byggnader är stort. Utvinning av ballast är därför centralt för utveckling och fortlevnad av alla samhällen och städer. I Uddevallaregionen förväntas ett ökande behov av ballast de kommande åren. Bostadsbyggandet har ökat senaste åren och en fortsatt hög takt förväntas. Generellt används 8-10 ton ballast per invånare och år. En jämförelse med den generella skattningen har visat ett behov av ungefär den dubbla mängden i Uddevalla. En stor del av materialet används lokalt men även för tillverkning av olika betongprodukter som i stor utsträckning levereras utanför kommunen. Den planerade täkten har därför en viktig funktion när det gäller att tillhandahålla material. Material från bergtäkten kommer också att kunna bidra till samhällets omställning att ersätta naturgrus med bergkross i större utsträckning. Samhällets försörjning med ballastmaterial är viktig och är ett allmänt intresse. Uddevalla har 2016 tagit fram en materialförsörjningsplan. Av denna framgår att det föreligger behov av nya täktetableringar i regionen. Bolaget har utvärderat flera olika alternativ inför upprättande av denna ansökan och funnit att sökt alternativ med materialuttag inom fastigheterna A, B och C i Uddevalla kommun bäst lämpar sig för att trygga materialförsörjningen i regionen.

Täkten är vällokaliserad inom försörjningsområdet med korta transporter och möjlighet att transportera material via större vägar, t ex väg 172. Bolaget anser att det är möjligt att placera ett asfaltverk i täkten vilket skulle bidra till att minimera transportererna i avsättningsområdet ytterligare.

Bergkvaliteten i området är god och många olika krossprodukter kommer att kunna framställas, t ex:

- krossprodukter för tillverkning av asfaltbetong, asfaltgrus, cementbundet grus m.m.,
- krossprodukter till bärlager vid nybyggnad, underhåll och förstärkningsarbeten,
- krossprodukter till förstärkningslager vid nybyggnad, underhåll och förstärkningsarbeten,
- krossprodukter till underbyggnader för vägar vid nybyggnad och förstärkningsarbeten,
- som fyllnadsmaterial vid allmänna arbeten för hus, anläggningar och industribyggnationer,

- ballast för viss typ av betongframställning,
- material till underhåll av grusvägar, halkbekämpning m.m. samt
- makadamballast för järnväg.

Efter jämförelser med alternativa lokaliseringar av täkt som kan tillgodose behovet av material drar bolaget följande slutsats.

Aktuell lokalisering rymmer en sådan bergvolym att en långsiktig etablering gynnas. Området ligger öster om Uddevalla tätort vilket minskar risken för störning för exploatering av bostäder vilket sker primärt i de västra delarna av kommunen. Lokalen har närhet till vägar av tillräcklig standard för att effektivt kunna transportera materialet till avsättningsområdet, avståndet till det huvudsakliga avsättningsområdet är drygt 5 km. Verksamheten innebär små eller inga konflikter med motstående intressen och avståndet till närboende överstiger 300 m. Endast vid täktens slutskede kommer verksamhet bedrivas mot bostäderna i väster, detta kommer då ske i mycket bra skydd av bergskant.

Sammanfattningsvis anför bolaget följande i fråga om den ansökta täktverksamhetens lokalisering.

Lokaliseringen bedöms vara förenlig med kommunens översiktsplan. Materialkvaliteten är god och bergmaterialet kan utnyttjas inom ett stort antal användningsområden. Täkten är belägen inom ett område där konflikter med andra intressen är hanterbara. Inga dokumenterade kulturvärden finns eller områden av betydelse för allmän eller enskild vattenförsörjning. Avståndet till närboende är tillräckligt samtidigt som möjligheterna att transportera material till försörjningsområdet är goda. Sammantaget anser bolaget att det kunnat visas att platsen är den lämpligaste med tanke på möjligheterna att begränsa intrång och störningar samtidigt som behovet av material kan tillgodoses från täkten. I jämförelse med alternativa lokaliseringar är det valda området det bästa där ändamålet med att utvinna ballastprodukter för en rad olika användningsområden kan uppnås samtidigt som störningar för närboende och intrång i områden med natur- och kulturvärden blir begränsat.

Verksamhetsbeskrivning

Täktverksamheten

Total mängd brytbart berg inom planerat täktområde uppgår till minst 5 miljoner ton berg. Brytning planeras att ske ner till nivån ca + 80 m vilket innebär brytning under grundvattenytan som utifrån topografi och avrinningsförhållanden bedöms ligga några meter under markytan. För arbetet i täkten finns täktplanekartor som visar täktens avgränsning.

Bolaget bedömer att den normala årsproduktionen kommer att uppgå till ca 250 000 ton. Vissa år kan produktionen komma att uppgå till ca 450 000 ton. Verksamheten planeras att pågå i 20 år. Verksamheten kommer att bestå av avtäckning, borring, sprängning, skutknackning, krossning, sortering, upplagshantering samt transporter till och från täkten. Under perioder kan asfaltstillverkning komma att ske inom området. Inom verksamhetsområdet planeras för mottagning av rena jord- och schaktmassor till efterbehandling av täkten samt för användning av dessa massor för anläggningssändamål liksom för betong, tegel och asfaltgranulat.

Uttag av material kommer endast att ske inom brytområdet. Verksamhetsområdet kan användas för vägar, upplag, uppställning av maskiner mm. Vissa terrängjusteringar kan förekomma inom verksamhetsområdet.

Vid en normalproduktion av 250 000 ton per år sker sprängning ca 10 gånger och krossning under ca 25 veckor beroende på vilka ballastsorteringar som ska tillverkas. Vid en maxproduktion kommer sprängning att ske ca 15 gånger per år med krossning mer kontinuerligt under hela året.

Verksamheten omfattas av Sevesolagstiftningen, varför handlingsprogram kommer finnas för täkten.

Verksamheten planeras i huvudsak att bedrivas vardagar mellan kl. 06.00-18.00 men ansökan omfattar möjlighet till verksamhet enligt följande:

- Krossning och sortering, helgfri vardag 06.00-22.00.
- Sprängning, skutknackning, borring, helgfri vardag 06.00-18.00.
- Annan mindre bullrande verksamhet, asfalttillverkning, underhållsarbete, lastning och transporter, måndag till söndag 00-24.

Lastning och transport av material kommer huvudsakligen bedrivas dagtid vardagar men kan även förekomma på andra tider och dagar vid t.ex. asfalttillverkning nattetid, schaktmassehantering, vid akuta åtgärder på vägar som översvämning, blixthalka, vid snöröjning e d.

Transporter sker via lokal tillfartsväg vidare ut på det allmänna vägnätet. Den största delen av transporterna går mot Uddevalla.

Bolaget beskriver täktverksamheten sammanfattningsvis enligt följande.

Innan uttag av material kan utföras *avtäckts* det planerade uttagsområdet med grävmaskin eller liknande. Ytan som ska brytas ska vara fri från jord och vegetation. Avbanade jordmassor läggs i upplag inom bryt- eller verksamhetsområdet och kan

delvis fungera som insyns- och bullerskydd. Avbaningsmassorna kan komma att användas vid efterbehandlingen alternativt försäljas.

Borrning sker vanligen med en borrhandsvagn. Utförande av borrning, bl.a. borrhålsdiameter och avstånd mellan borrhål, bestäms av bergets kvalitet, önskat styckefall och laddning samt med hänsyn till vibrationer m.m. Den planerade verksamheten innebär att borrning kommer att ske inför varje sprängning, vilket tar ca 5-10 arbetsdagar inför varje sprängningstillfälle. Totalt innebär detta att borrning kommer att ske mellan ca 50-100 dagar per år.

Sprängning utförs enligt gällande bestämmelser och anpassat till förutsättningar som råder inför varje enskild salva. Varje sprängning journalförs. Sprängning utförs enligt en laddningsplan som är anpassad till förutsättningarna med vald håldiameter, laddmängd och tändföljd. Vid varje sprängning spärras området av för allmänheten. Produkter för sprängning är i huvudsak pumpbara och levereras med lastbil till sprängplatsen strax före laddning, dvs. inga sprängmedel förvaras på anläggningen. Fordonen som används vid transporter är godkända för leveranser av produkterna som på plats blandas till ett funktionellt sprängmedel. I fordonet förvaras produkterna i åtskilda behållare som var för sig inte utgör ett funktionellt sprängmedel. Inför sprängning placeras en s.k. patronerad laddning (fast sprängmedel) i botten av spränghålen. Därefter blandas produkterna från fordonet ner i spränghålen. Storleken på salvorna varierar men kommer att vara i storleksordningen 30-50 000 ton. I samband med efterbehandling och terrängjusteringar kommer salvorna i allmänhet att vara mindre. Vid ett maximalt uttag om 450 000 ton kommer det att bli ca 15 sprängsalvor per år. Vid normalproduktion om 250 000 ton per år kommer antal sprängningar att uppgå till ca 10 sprängningstillfällen.

Krossning till olika sorteringar inför försäljning sker vanligtvis i 2 eller 3 steg med förkross och efterkross. Förkrossen placeras så nära den utsprängda salvan som möjligt där det finns plats för den för att minimera de interna transporter. Mobil krossanläggning används till både för- och efterkross. Krossning sker i kampanjer, vanligtvis 3-4 veckor åt gången alternativt mer varaktigt. Vid normalproduktion utförs krossning under totalt ca 25 veckor. Vid maximal produktion utförs krossning i stort sett kontinuerligt.

Skuthantering. Vid sprängning kan det uppkomma stora block (s.k. skut) som är för stora för att direkt matas ner i förkrossen. Dessa stora block kan sprängas sönder eller knackas till mindre block med en hydraulhammare monterad på grävmaskin. Mängden skut varierar beroende på bergets egenskaper och hur sprängningen utförs. Skuten samlas löpande på lämpligt ställe inom verksamhetsområdet inför vidare bearbetning. Behovet av skutknackning bedöms i dagsläget vara litet. Skutknackning kommer att ske ca 2-3 veckor per år och arbetet utförs helgfria vardagar på dagtid.

Tvättning av material kan komma att ske i tåkten. Vatten som i så fall används kommer att avledas till en sedimentationsdamm innan det avrinner från verksamhetsområdet. I sedimentationsdammen kan suspenderat material sedimentera och vattnet kan recirkulera i tvättanläggningen för att minimera den totala vattenanvändningen. Eventuell tvättning kan endast utföras på den is- och snöfria delen av året. Vatten till tvättning kan tas från sedimentationsdamm.

Mottagning och behandling av externa massor

Inom verksamhetsområdet planerar bolaget att ta emot rena schaktmassor och entreprenadberg samt tegel, betong och liknande inerta material. Återvunnen restbetong kommer att krossas upp för att bl.a. återanvändas för betongtillverkning. Massorna kommer att krossas/sorteras och användas vid efterbehandling, inblandning i ballastprodukter eller anordnande av upplagsytor, bullervallar mm. Massorna ska vara rena och nivån ska ligga under ringa föroreningsrisk. Massor, utöver ren matjord, som tas emot för återvinning ska uppfylla kraven för ringa risk. Om ingen misstanke finns om att dessa gränsvärden överskrids eller att jorden är förorenad på annat sätt får massor bestående av jord och sten tas emot utan provtagning. En avfallsdeklaration ska i förtid lämnas till bolaget. Leverantören ska i deklARATIONEN redovisa innehåll (mängd och karaktär) och ursprung. Analysresultat från genomförd markundersökning eller provtagning kommer att krävas vid inleverans av massor där det finns anledning att misstänka att massorna kan vara förorenade. Varje inkommande lass besiktigas okulärt vid införseln av personal på plats. Vid misstanke om att det inkommande materialet är, eller kan vara förorenat, ska en analys av materialet krävas alternativt ska materialet avvisas. Massor, som efter infartskontrollen ska provtas, kommer att mellanlagras separat. Prover tas ut och analyseras utifrån vilka föroreningar som misstänks förekomma. Mellanlagringen kommer att ske tills analysresultat erhållits, vilket normalt sker inom en veckas tid. Om ingen indikation om förorening finns återvinns massorna. Uppfyller massorna inte kraven ska de transporteras bort på leverantörens/ avfallslämnarens bekostnad.

Hantering och lagring av externa massor kommer ske på iordningsställd yta där materialslagen kan hållas åtskilda. Avrinning från område för externa massor kommer ske mot pumpgrop och vidare mot sedimentationsdammen där provtagning kan ske om behov finns.

Samtliga massor som tas emot ska vara rena utan risk för negativ påverkan på miljön. Med rena massor avses massor som med utgångspunkt från Naturvårdsverkets allmänna råd 2010:1 (för närvarande under omarbetning) endast har så kallad ”ringa föroreningsrisk”. Massorna kommer att kontrolleras enligt rutiner införda i verksamhetens kontrollprogram.

Asfaltverk

Vid behov kommer asfaltverk att ställas upp inom täktområdet för asfalttillverkning, mobilt verk för kortare produktion eventuellt en fast anläggning om produktion sker på längre sikt. Tillverkningen sker genom att stenmaterial doseras från ilastningsfickorna och värms upp i torktrumman. Materialet siktas, avfuktas och värms. Det uppvärmda materialet transporteras till blandaren där bitumen och filler tillsätts. I blandaren tillsätts också återvunnen riven eller fräst asfalt.

I samband med tillverkning av asfalt kan mottagning och uppläggning av fräs- och rivasfalt att ske. Asfalt som innehåller stenkolstjära kommer inte att tas emot. Mängden fräs- och rivasfalt som tas emot är beroende av omfattningen på produktionen av ny asfalt och bedöms inte överstiga 50 000 ton/år.

Asfaltverket kommer att placeras på hårdgjord yta och placeras inom verksamhetsområdet på täktens botten där omgivande slänter och upplag avskärmar mot buller. Placeringen av asfaltverket kan komma att variera under tillståndstiden, beroende på hur det ser ut i tåkten, då sökande eftersträvar bästa placering vid varje enskild etablering av asfaltverket. Ytan som asfaltverk kan komma att uppta är upp till 100 x 100 m men vid ett mobilt verk normalt mycket mindre. Ett asfaltverk för tillverkning av varm asfalt består av olika delar som ilastningsfickor, torktrumma med brännare, siktstation, blandardel, utlastningsfickor, fillersilo, eldningsoljetank, bitumentank och skorsten. Anläggningar för tillverkning av halvvarm och kall asfalt utgör enklare varianter på ovanstående. Asfaltverket producerar asfalt med en kapacitet på upp till maximalt 240 ton per timme. Produktion av asfalt bedöms kunna uppgå till ca 75 000 ton/år eventuellt upp emot 150 000 ton/år något enstaka år.

Asfalt består normalt av 95 % ballast och 5 % bitumen samt eventuella tillsatsmedel och tillsatsmaterial samt återvunna asfaltmassor. Ballasten kommer från tåkten varvid man begränsar transporter. Bitumen är en viskös vätska som när den kyls av stelnar vilket gör att eventuella utsläpp aldrig tränger ned och förorenar vatten och mark. Tillsatsmedel och tillsatsmaterial såsom kalkfiller, cement, fibrer och liknande används i begränsade mängder. Om flytande tillsatsmedel används så förvaras dessa i IBC container (en typ av transportbehållare klassad för förvaring av farliga vätskor) vilka i sin tur förvaras i förrådscontainer med uppsamlingskärl. Om särskilda risker bedöms kan även en markduk grävas ned under verket eller där tillsatsmedel och oljeprodukter förvaras. Bolaget använder moderna asfaltverk och en modern maskinpark som orsakar begränsade utsläpp av avgaser. Dieselolja av miljöklass 1 används normalt för att driva brännaren som torkar stenen, vid fasta verk kan detta ersättas av gas alternativt tallolja. För driften av övriga delar av verket används ofta dieseldrivet elaggregat som ersätts av el i de fall det finns att tillgå. Bolaget förvarar kemikalier eller dieselprodukter på sådant sätt att de inte når omgivande mark och grundvatten vid ett eventuellt läckage. Vid uppställningsområdet för maskiner kommer eventuella oljetankar att vara täta och utförda enligt bolagets åtagan-

de. Vidare kommer det där att finnas bland annat spillberedskapsvätska, absorberingsmedel, spillskyddsdukar, soptunna och uppsamlingskar för oljeskadat material. All större service av asfaltverket och övrig utrustning sker utanför tåktområdet vilket gör att dessa kemikalier inte kommer att hanteras inom tåktområdet. Det avfall som uppstår vid asfaltverket är i huvudsak emballage som omhändertas enligt gällande lagstiftning.

Vid transporter av asfalt används ibland s.k. släppmedel på flaken. Om eventuell användning av släppmedel i tåkten kommer att ske görs detta på samma hårdgjorda yta som asfaltverket står på. Som släppmedel används rapsmetylester - vilket är biodiesel som är biologiskt nedbrytbart och icke-giftigt.

Asfalttillverkningen är säsongberoende och produktion sker främst under april-november men kan även ske andra perioder beroende på väderleken.

Kemikalier och säkerhetsfrågor

I verksamheten används få typer av kemikalier. Kemikalieförbrukningen vid en bergtåkt består främst av bränsle (diesel) samt smörj- och hydrauloljor till den mobila maskinparken. En stor del av kemikalieförbrukningen kan kopplas till asfaltverket och det gäller eldningsoljor, bitumen, cement/kalkfiller och släppmedel till transporter. Mängden kemikalier som förbrukas är starkt beroende av mängden producerat material.

Förvaring av kemikalier i form av oljor och fett m.m. kommer att ske i tät behållare på hårdgjord yta. Petroleumprodukter förvaras inom verksamhetsområdet främst vid produktionsperioder men även i samband med utlastning och då i separata tankar som ställs inom verksamhetsområdet. Fordonsbränsle förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna förses med påkörningsskydd.

Risken för att olja från maskiner läcker ut är liten. Vid eventuellt oljeläckage stoppas maskinen, oljan samlas upp och tas omhand. Absorptionsmedel finns tillgängligt i maskiner och vid förvaring för användning vid eventuellt spill.

Förutom petroleumprodukter används sprängmedel. Alla sprängmedel hanteras enligt anvisningar för sprängarbeten. Inga sprängmedel förvaras i tåkten.

Vid val av kemikalier väljs när det är möjligt det alternativ som är minst farligt för människors hälsa och miljön.

Enligt 3 § lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor bedöms verksamheten i Lane-Ryr som en Sevesoverksamhet då det vid enskilda tillfällen kommer att hanteras farliga ämnen i mängder över den lägre kravnivån (> 10 ton). Med förekomst av farliga ämnen avses i detta

fall förekomsten av sprängämnen som används inom bergtäktsverksamheten, i Lane-Ryrs fall rör det sig om normalt 14 ton och maximalt 28 ton. Sprängämne förvaras bara i tåkten under den tid det laddas och fram till dess att man spränger dvs normalt ca 4 timmar. Bolaget har fogat ett handlingsprogram och tillhörande handlingar för tåkten till ansökan. Anpassad riskanalys för tåkten upprättas inför borrning och sprängning liksom den mer generella riskanalys som sker årligen.

Vattenverksamhet

Eftersom brytning kommer att ske under grundvattenytan kommer bortledning av tillrinnande grundvatten bli nödvändigt. Nederbörd och tillrinnande yt- och grundvatten kommer delvis att infiltreras i täktbotten. För övrigt vatten kommer avledning att ske från täktområdet genom pumpning mot nordväst via sedimentationsdamm och oljeavskiljande anordning (se nedan).

Försiktighetsmått och skyddsåtgärder

Verksamhetsområde och brytområde

Dessa kommer att markeras med träpålar med olika färg alternativt med målade skut. På avsnitt med olycksfallsrisker kommer stängsel sättas upp eller allmänheten på annat sätt tydligt uppmärksammas på riskerna att beträda området.

Buller

Den planerade tåkten avses att brytas delvis på djupet och tillskapa bergskärmar vilka kommer skapa fasta bullerskärmar för verksamheten. Avståndet till närliggande bostadshus är inte så stort men i det initiala skedet är det endast ett hus inom 500 m. Under den initiala fasen sker verksamhet uppe på berget. Så snart som möjligt, troligtvis inom 2 år, kommer all krossning kunna flyttas ner bakom bergskärmar vilket innebär en förbättrad bulleravskärmning. Samtliga uppställningar därefter av kross- och sorteringsverk kommer att ske på bulleravskärmad plats på täktbotten. Enligt genomförd bullerberäkning kommer verksamheten uppfylla riktvärdena för drift dagtid med samtliga ljudkällor i drift. Lastning och uttransporter avger betydligt lägre bullernivåer och uppfyller riktvärdena för drift även under kväll och natt. Med en bullervall längs den östra delen av brytkanten är det möjligt med samtidig krossning, materialhantering, lastning och uttransporter även kvällstid.

En bullervall kommer att uppföras i den östra delen av tåkten för att reducera buller kvällstid. De mest bullrande delarna av verksamheterna som sprängning, skutknackning och borrning kommer endast bedrivas vardagar mellan kl. 06.00-18.00. Krossning och sortering sker så långt det är möjligt bakom bullervall eller bergsskärm. Huvudsaklig verksamhet avses ske dagtid vardagar.

Bolaget avser använda ljuddämpat bergborraggregat även om man enligt bullerutredningen klarar att innehålla bullernivåerna utan att använda detta. På sikt, då täkten är i full drift, kommer det att utredas om det är ekonomiskt och miljömässigt motiverat att dra fram el till krossar.

Verksamheten kommer att bedrivas så att Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller efterlevs. Mätning och uppföljning av bullernivåer kommer ske enligt kontrollplan.

Vibrationer och luftstöt vågor

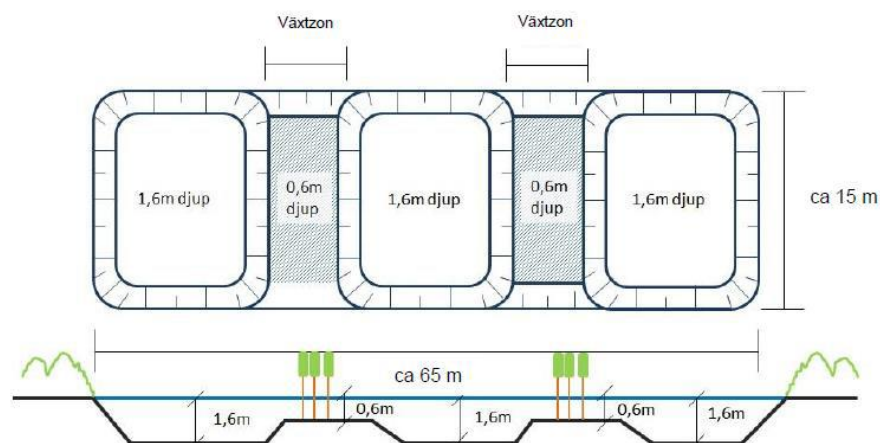
Sprängning kommer att utföras av fackmän på sådant sätt att risken och längden för stenkast minimeras. Vid behov kan salvan täckas. Skyddsrutiner enligt AFS 2007:01 – sprängarbete följs. Sprängning begränsas till helgfria vardagar, kl. 06.00-18.00. Det tas alltid hänsyn till närboende genom att bestämma lämpliga detonationsintervaller mellan samverkande laddningar. Boende inom 1 km informeras inför sprängning.

Vatten

För att minska den ansökta täktverksamhetens påverkan på yt- och grundvatten avser bolaget utföra följande skyddsåtgärder.

Minst tre grundvattenrör kommer att sättas inom verksamhetsområdet för att mäta grundvattennivåer. Även nivåer i sumpskogen och mossen kan mätas. Lämpligen mäts detta fyra gånger per år. Vid behov kan även enskilda brunnar kontrolleras regelbundet t.ex. på B eller C. Okulärbesiktning och egenkontroll av sedimentationsanläggning kommer att utföras enligt bolagets rutiner.

Nederbörd och tillrinnande yt- och grundvatten kommer delvis att infiltreras i täktbotten. Det vatten som inte infiltrerar kommer att avledas/pumpas vidare till sedimentationsdamm, försedd med oljeavskiljande anordning innan vidare avrinning till recipient, se principskiss nedan.

Halter i utgående vatten av kväve och suspenderat material från sedimentationsanläggningen kan väntas variera under året och beror bl.a. på driftsförhållanden, vattenföring och omgivningens bakgrundshalt. I normalfallet används följande beslutsgränser (beslutsgränser är de gränser Svevia gör en åtgärd i form av nytt prov, undersöker orsak etc. dvs. inget gränsvärde) i enlighet med tabellen nedan. Kontroll av utgående vatten beslutas i samråd med tillsynsmyndigheten i verksamhetens kontrollprogram.

Susp.	N-Tot	Oljeindex	Turbiditet	pH
mg/l	mg/l	mg/l		
< 20-25	<5	<1	10-50	6-9

Inom verksamhetsområdet kommer det finnas fast bodetablering med *avlopp*. Avloppsvatten från bodar leds till slutna tank inledningsvis. Om möjligt anläggs en enskild avloppsanläggning.

Avfall

Avfall som kan uppkomma i verksamheten utgörs av hushållssopor, kartong, plast, papper och glas. Farligt avfall består av oljerester, spillolja, uttjänta batterier m.m. Allt avfall som uppkommer inom täktområdet kommer att sorteras och återanvändas/återvinnas i så stor utsträckning som möjligt. Farligt avfall tas omhand enligt gällande regelverk.

Europaparlamentet och rådet antog den 15 mars 2006 ett direktiv om hantering av *avfall från utvinningsindustrin* (2006/21/EG, s.k. "Utvinningsavfallsdirektivet"). Direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom förordning (2008:722) om utvinningsavfall. Förordningen trädde i kraft den 1 september 2008. Förordningen gäller både berg- och grustäkter samt moräntäkter och blockstenstäkter.

Följande fraktioner från täktverksamhet utgör utvinningsavfall:

- Reststen från blockstensindustrin som inte omhändertas för vidare produktion av ballastprodukter eller dylikt.
- Stenmjöl som sedimenterat i eventuell sedimentationsdamm och som inte används vid senare efterbehandling av tækten alternativt som vägbindningsmaterial.
- Borrkax som inte används vid senare efterbehandling av tækten.
- Avbaningsmassor som inte används vid efterbehandling eller andra anläggningsändamål. I normalfallet uppkommer inte denna situation.
- Ofyndiga massor som läggs i upplag, men som inte används för efterbehandling eller andra anläggningsändamål. I normalfallet uppkommer inte denna situation.

Reststen omhändertas för vidare produktion av ballastprodukter eller dylikt. Stenmjöl som sedimenterat i sedimentationsdamm används vid produktion av grusslit-

lagermaterial. Borrkax läggs i slänt för omgående användning i samband med successiv efterbehandling av täkten. Avbaningsmassor används vid efterbehandling av täkten. Ofyndiga massor - t.ex. lermassor - läggs i upplag för senare användning i samband med efterbehandling av täkten.

Bolaget bedömer det därför sammantaget som om inget utvinningsavfall uppkommer i täkten.

In- och uttransporter

Dessa kommer att ske på befintlig skogsbilväg mot söder. Ufartsvägen kommer förbättras så att den får god bärighet för tunga transporter och en bra anslutning ut på allmän väg. Från allmän väg 694 transporteras materialet vidare ut till avsättningsområdet. Den största delen av transportererna går mot Uddevalla.

Vid normal produktion beräknas antalet lastbilsrörelser till- och från täkten inklusive inkommande massor till ca 74 st/arbetsdag. Vid maximal produktion beräknas antalet öka till ca 134 st/arbetsdag. Vid produktion av asfalt beräknas antalet lastbilsrörelser kunna öka ytterligare till totalt 101 st/arbetsdag vid normal produktion och 189 st/arbetsdag vid maximal produktion. Antal fordon på väg 694 var vid Trafikverkets senaste mätning 1 720 st/dygn. Tunga transporter är enligt Trafikverkets karta ÅDT = 80. Beräkningen av tillkommande transporter genom täktverksamheten innebär sannolikt en överskattning, eftersom externa massor troligen kan samordnas ytterligare med utgående ballasttransporter, samt att transporter av asfalt huvudsakligen ersätter motsvarande mängd uttransporterat bergmaterial. Returtransporter och bil med släp används i första hand för att minska antalet transporter över dagen. Svevia arbetar aktivt för att så stor andel av transportererna som möjligt ska ske med miljöklassade fordon.

Kemikalier och beredskap för och föreslagna insatser vid allvarliga olyckor

Bolaget har riskberedskap för oförutsedda utsläpp till mark och vatten, t.ex. med tillgång till absorptionsmedel. Kemiska produkter och material lagras, läggs upp och hanteras på sådant sätt att spill och läckage fångas upp och inte orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön. Riskanalyser utförs minst årligen för att identifiera risker och hindra och begränsa olyckor.

För att upprätthålla en god säkerhetsnivå behövs regelbunden service och underhåll av maskiner och utrustning. Brister i underhållet kan snabbt sänka säkerhetsnivån. Bolagets inarbetade rutiner innebär att regelbunden service och underhåll utförs av egen driftspersonal eller av annan kvalificerad extern personal. För att minska risken för fallolyckor kommer bryt- och verksamhetsområdet att vara väl utmärkt i terrängen och stängsel uppsatt där fallrisk föreligger. Vid sprängning tillämpas en sä-

kerhetszon på grund av risk för stenkast. Stenkast beror bland annat på graden av borrhålavvikelse, sprängsalvans riktning och sprickförhållanden i berggrunden. För att minimera olycksrisk avges varningssignal innan sprängning och en säkerhetszon besiktigas innan sprängning. Inmätning av de främre två hålraderna görs vid pallhöjder överstigande 10 m för att kontrollera hålavvikelse. Vid konstaterad hålavvikelse, som bedöms medföra risk för kast eller svårigheter för ett kontrollerat sprängningsförlopp, ska borrhålet borraras om. Vid eventuell sprängning av större skut täcks dessa för att minimera kastrisk.

Vid sprängning kommer bland annat följande generella försiktighetsåtgärder att kunna vidtas:

- En säkerhetszon ronderas innan sprängning.
- Varningssignal avges ca 3 min innan sprängning.

Efterbehandling

Täktområdet kommer efter avslutad brytning att efterbehandlas. Dettas kommer bl.a. innebära tillskapande av en täktsjö. Täktsjön kommer att utformas med en flack strandzon i en del av området. Täktsjön kommer i övrigt att utformas så att den kan bidra till en attraktiv miljö både för djur- och växter och för allmänhetens friluftsliv. Omgivande område kommer återgå till skogsmark. Bergslänter utformas med en lutning på 1:2. Avbaningsmassor och införda rena massor kommer att användas för att avrunda släntkrön och anpassa täktområdet till omgivande terräng. I den mån det är möjligt med hänsyn tagen till pågående produktion och brytningsplanering kommer efterbehandling att ske successivt.

När verksamheten avslutas kommer eventuella bodar, maskiner och annan kringutrustning tas bort. Efterbehandlingen ska i detta skede ses som en ram. I god tid inför avslutande av verksamheten kommer en detaljerad efterbehandlingsplan att upprättas.

Miljöpåverkan och konsekvenser

Bolaget sammanfattar sina bedömningar avseende ansökt verksamhets miljöpåverkan och miljökonsekvenser enligt följande.

Buller

Närmaste bebyggda fastigheter är belägna västerut på ett avstånd av ca 300 m från planerat brytområde samt österut på ett avstånd om ca 350 och 500 m från planerat brytområde. Den planerade verksamheten kommer att bidra till störningar, dock enligt bolagets bedömning, inte i en sådan grad att människor utsätts för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker. Med beaktande av vad som redogörs för i den bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, bedömer bolaget att verksamheten kan bedrivas med innehållande av Naturvårdsverkets vägledning för externt industribuller.

Inte heller trafikbullret bedöms utsätta närboende för oacceptabla störningar.

Vibrationer och luftstötståg

Avseende vibrationer och luftstötståg bedömer Svevia att den planerade verksamheten kan bedrivas utan överskridande av de nivåer vilka förslagits som villkor för verksamhetens bedrivande.

Luftföroreningar

Den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som mycket litet. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå. Verksamheten bedöms vidare inte medverka till att miljö kvalitetsnormer för utomhusluft överskrids. Påverkan av damningen från verksamheten bedöms utifrån avstånd till närboende i den förhärskande vindriktningen bli liten.

Vatten

Den planerade grundvattenbortledningen bedöms vid maximal bortledning kunna påverka grundvattennivån inom beräknat influensområde med den största påverkan närmast brytningsområdet. De närliggande naturvärden som pekats ut bedöms endast påverkas marginellt av den planerade sänkningen av grundvattennivån. Bolaget bedömer att föreslagna skyddsåtgärder är tillräckliga för att den ansökta verksamheten kan bedrivas utan negativ påverkan från utsläpp till nedströms belägen recipient.

Påverkan från transporter

Trafiken på väg 694 beräknas till följd av den planerade verksamheten vid normal produktion öka från Trafikverkets uppgifter på 1 720 fordon per dygn till ca 1790 fordon per dygn väster om tälten (dit huvuddelen av transporterna går) och andelen tung trafik förväntas öka från 5 % till 13 %. Vid maximal produktion beräknas trafikmängden bli ca 1 850 fordon per dygn med 16 % andel tung trafik. Trafikens påverkan och olycksrisken längs med transportvägen kommer att öka.

Säkerhet och kemikaliehantering m.m.

Under förutsättning att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas bedöms påverkan på människors säkerhet som mycket liten till följd av den planerade verksamheten.

Bolaget har till asökan fogat ett handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas. I handlingsprogrammet redovisar bolaget en identifiering och bedömning av riskerna för allvarliga olyckor. Bolaget bedömer att riskerna till

följd av Sevesoverksamheten är små beroende på egenskaperna hos det sprängmedel som används, hantering och de säkerhetsrutiner som finns. Det bedöms inte heller finnas några yttre faktorer som påverkar säkerheten negativt.

Övrig påverkan

Täktområdet ligger i skogsmark och verksamheten bedrivs bakom kvarstående bergskärmar och ridåer av skog. Påverkan på *landskapsbilden* bedöms bli av liten betydelse. Bolaget bedömer att den planerade verksamheten sannolikt kommer att innebära en påverkan på upplevelsen av rekreation och *friluftsliv* för den allmänhet vilken kommer att uppehålla sig i närhet av den planerade verksamheten, framförallt i form av buller och transporter från verksamheten. Området är dock inte specifikt utpekade för rekreation eller friluftsliv. Den planerade täktverksamheten bedöms inte påverka *kulturmiljön* negativt, varken inom eller i anslutning till verksamhetsområdet.

Övrigt i fråga om ansökt vattenverksamhet

Bolaget har genom avtal med ägarna till fastigheterna A, B och C *rådighet* över det område där vattenverksamheten kommer att bedrivas. Avtalet har bifogats ansökan.

Svevia anser att kretsen *vattenrättsliga sakägare* i målet bör utgöras av fastighetsägare som har en brunn inom det influensområde som uppstår som ett resultat av bolagets vattenverksamhet. Inom influensområdet finns en brunn på fastigheten C.

Sökanden bedömer att inga andra fastigheter kommer att beröras av grundvattenbortledningen på ett sådant sätt att de ska anses som vattenrättsliga sakägare. Däremot är de verksamheter och boende som sökanden inkluderat i samrådet (boende inom 1 km från verksamhetsområdet) berörda av bl.a. buller, damning och andra störningar från tälkten.

Beträffande *samhällsekonomisk nytta* anför bolaget att påverkan på omgivningen och risken för eventuella skador till följd av den sökta vattenverksamheten är mycket begränsad. Av de utredningar som bolaget låtit utföra framkommer att brunnarna inte bedöms påverkas negativt avseende vattentillgång och vattenkvalitet. Genom vattenverksamheten möjliggörs i stället att försörjningen av material kan tryggas i regionen samtidigt som transporter minskas och uttag av naturgrus kan ersättas med bergkross från tälkten. Nyttan av vattenverksamheten kan i och med att den är en förutsättning för brytningen, anses utgöras av hela brytningsvärdet. Kostnaderna för vattenverksamheten utgörs av avskrivning på pumpar och ledningar samt drift och underhåll av dessa, vilket uppgår till i sammanhanget blygsamma belopp. Det torde därför vara uppenbart att båtad för vattenverksamheten föreligger och att denna är tillåtlig enligt 11 kap 6 § MB.

Bortledningen av vattnet bedöms pågå under den tid som täktverksamhet bedrivs inom området. Det nya täktområdet kommer att tas i anspråk successivt och anläggningen för bortledning är delvis inte stationär. Maximal länshållningsnivå inom området kommer att variera efterhand som nytt brytningsområde tas i anspråk. Justering av pumpars läge, utlopp, ledningar eller utjämningsmagasin kan möjligen komma att krävas men bedöms i så fall vara av marginell omfattning. En *arbetstid* om tio år synes därmed vara tillräcklig.

De enda effekter av länshållningen och bortledningen som kan förutses med någon säkerhet är en viss lokal påverkan på grundvattennivån. Denna påverkan skulle teoretiskt kunna medföra att någon vattentäkt i influensområdet påverkas. I övrigt har det inte bedömts att någon negativ påverkan ska uppkomma. Såväl påverkan på vattentäkter som eventuell övrig påverkan, består sannolikt i effekter som inte kan överblickas annat än efter relativt lång tid. Mot bakgrund av ovanstående bedömning föreslår bolaget att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till 10 år efter arbetstidens utgång.

INKOMNA YTTRANDE

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har förklarat att de avstår från att yttra sig. **SGU** har inte yttrat sig annat än avseende behovet av komplettering av ansökan.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen, som tillstyrker bifall till ansökan, har slutligen lämnat följande synpunkter med anledning av ansökan.

Begränsningsvärden avseende ekvivalent bullernivå ska anges gälla för en timme.

Kontroll och eventuellt behov av reglering av utsläpp av metaller från verksamheten bör avgöras inom tillsynen samt rätten att meddela villkor om metallutsläpp delegeras till tillsynsmyndigheten.

Kontroll bör utföras av vatten som avleds från täkten också efter översilning, före utsläpp till utsläppspunkten. Hur denna bör ske och vilken förorening som kan godtas i denna punkt bör delegeras till tillsynsmyndigheten.

Samhällsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun

Samhällsbyggnadsnämnden avstyrker bifall till ansökan, mot bakgrund av verksamhetens påverkan på intilliggande Pengemossen, bullersituationen i omgivningen, försämrade livsmiljöer för tjäder och kungsfågel samt bristande hushållning med naturresurser.

Samhällsbyggnadsförvaltningens samlade bedömning är att man bör överväga om verksamheten kan ske utan att närliggande mosses, Pengemossen, hydrologiska funktion påverkas negativt. Myllrande våtmark är ett av Sveriges miljömål. I Naturvårdsverkets Våtmarksinventeringen är det angivet att nya ingrepp, i opåverkade områden, som kan påverka hydrologin i Klass 1 och 2 våtmarker bör undvikas. Pengemossen är klassad med en tvåa och saknar enligt naturvårdsinventeringen indikation på dikningar. Våtmarkers vattenhållande förmåga är viktig i vår miljö, speciellt med avseende på kommande klimatförändringar med större risk för skyfall och extrem torka. Eftersom hydrogeologiska utredningen visar att det finns en liten risk att grundvattennivån i mossen kan sänkas kan även mossens vattenhållande funktion påverkas negativt. Detta trots att vatten från sedimentationsdammen leds till mossen. Våtmarker är viktiga ekologiska lokaler för många arter och har en viktig funktion i att utjämna skillnader i vattenflöden som till exempel vid skyfall eller extrem torka. I naturvärdesinventeringen har även höga naturvärden påvisats i närliggande sumpskog och mosse. Våtmarker bidrar även till minskad övergödning i våra hav eftersom regn och annat vatten tar sig långsammare till havet och vattenmängderna blir bättre fördelade i jämförelse med om vattnet rör sig i dikade område och utträtade vattendrag. Genom att behålla våtmarker i landskapet och på så sätt låta vatten stanna kvar längre i landskapet kan mer vatten också få en chans att vara en del av grundvattenbildningen.

Verksamhetens planer på att ta emot rena massor, producera asfalt och hantera cisterner med petroleumprodukter inom området bedöms medföra en risk att Pengemossen förorenas. Rena massor är oftast inte helt rena utan innehåller mindre halter av föroreningar. Ofta anges att massorna ska klara föroreningsnivå mindre än ringa risk. Det finns ändå en risk att föroreningar tas emot. Betong, till exempel kan vara förorenat i produktionen. Tillrinnande yt- och grundvatten från brytområdet avleds via sedimentationsdammen och oljeavskiljare ut i mossen. Därför kommer de föroreningar som hanteras inom området lakas ut till sedimentationsdammen och risk finns att de även når Pengemossen. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer därför att det finns risk att Pengemossen förorenas av sökt verksamhet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen vill även peka på att bullerutredningen redovisat beräkningar som ligger strax under riktvärdena för buller. Risk finns att riktvärdena inte kan hållas vid närmsta bostad trots de skyddsåtgärder bolaget åtagit sig så som anläggande av bullervall och användande av ljuddämpat borrreggat och eldrivna krossar.

Västvatten

Västvatten anser att aktuell lokalisering av bergtäkt är olämplig.

Risken för, och skydd mot, transportbränsleutsläpp vid olyckor utmed väg 694, 695 och 696 verkar inte tillräckligt belyst i ärendet ur aspekten påverkan på Uddevalla

Vattens dricksvattenresurs. Risken, som en funktion av sannolikheten att en olycka på väg 694 med drivmedelutsläpp sker och konsekvensen av en sådan olycka för dricksvattnet, ökar betydligt med föreslagen lokalisering. Antalet tunga fordon med en tankvolym på närmare 1 000 liter drivmedel ökar med tre gånger. Uddevalla Vatten känner till ett flertal, för bergstäcktransporterna aktuella, vägpassager över bäckar inom skyddsområdet som saknar tillräckliga skydd. Det gäller främst väg 694 över Bubäcken, väg 695 samt väg 696.

Västvatten påpekar att den av bolaget beräknade strömningstiden genom recipientmyren snarare är ca 19 månader än 76 år. I ett värsta fallscenario skulle omsättningstiden kunna vara betydligt kortare i den ytliga delen av myren. Det skulle delvis kunna förklara skillnaden i resultat mellan Grundvattenråd i Uppsala AB:s beräkning och Västvattens beräkning. Ett bifall till ansökt verksamhet skulle riskera leda till att olja i framtiden når Uddevalla Vattens dricksvattentäkt. Mot bakgrund av ovanstående beräkningar saknas det en beskrivning över hur utsläppen i framtiden skulle kunna påverka halterna av petroleum vid råvattenintaget för Köperödsjöarnas vattentäkt torra somrar då flödet i Bäveån är mindre än 0,3 m³/s.

Enskilda närboende

MMO och KAO, UR och GS, LH, DJ och CJ, A

F och MO, ÅN och BN, AH, AK och DB, UO och BJ, JA U och CU, MN och SN, J och AE, BO och M

F-O, EO1 och AO AJ och BJ, SZoch BZ, LB och R B, EH och MO, A-M A, G-BJ, samt CR, PR, TJ, EJ, ML, SLH, GJ, CJ, PT, UF, MH och LL har avstyrkt bi-fall till ansökan och har sammanfattningsvis anfört följande.

Det finns inte ett uttalat *behov* av det material som tälkten är tänkt att ge som kan motivera den miljöförstöring tälkten orsakar. Befintliga tälkter tillgodoser det behov som finns i avsättningsområdet för nu ansökt tälkt.

Ansökan saknar *riskanalys* som tar hänsyn till *längre tidsperspektiv*. *Bullerstörningar* kan förekomma även om Naturvårdsverkets riktvärden klaras. Personer med oregelbundna arbetstider är känsligare och mer utsatta. Slutsatser av bullerutredningen har dragits utan hänsyn till de mest bullerutsatta byggnaderna i tälktens omgivning. Hänsyn måste tas till att nytillkommet buller från den ansökta verksamheten ska läggas till en redan relativt bullerstörd miljö. En oro för *avsänkning och*

förorening av grundvatten och därmed dricksvatten uttrycks. Det finns en risk för sprickbildning i berget i samband med täktverksamheten och att grundvattenavsänkningen pga. denna blir större än bolaget beräknat och riskerar att skada Pengemosen. Masshantering och oavsiktliga spill och utsläpp av olja ökar risken för förorening av grundvattnet. Risken för påverkan på *Uddevalla kommuns dricksvattentäkt* är skäl nog för att avslå ansökan. Det finns också risker förknippade med ändrad avbördning som leder till att större mängder vatten avleds mot vägtrumman under väg 694. En oro för hälsopåverkan genom *dammspridning* från täktområdet, trots vattenbegjutning uttrycks också. Hur hanteras vattenbegjutning under sommartid med vattenbrist och bevattningsförbud? En oro för utsläpp av *radon* från lossprängt berg, *lukstörningar och utsläpp av hälsofarliga ämnen* från asfaltverk och transporter uttrycks. Vidare uttrycks oro för *stenkast* från sprängning i verksamheten. Det påpekas att underlaget med avseende på påverkan på intilliggande *sumpskog* och på *tjäder* är för dåligt. Därtill påpekas att förutsättningarna för *friluftslivet* försämras. Det finns lämningar av ett gammalt soldattorp.

Vidare påpekas att de vägar som avses nyttjas inte har kapacitet och är säkra nog för den *ökade trafiken* med stora och tunga fordon samt påtalas behov av viss trafikreglering. Åtgärder bör vidtas för att *begränsa nedsmutsning* av den allmänna vägen utanför tälten. De pekar på den generellt försämrade livsmiljö som den ansökta täktverksamheten skulle ge upphov till samt lyfter fram att omkringliggande bostäder kommer att minska i värde. Hänsyn bör tas till att de boende redan finns på plats när lokaliseringen prövas. Flera omkringboende yrkar *ersättning* för förlorade fastighetsvärden, skador på skog och mark, merkostnader föranledda av skador och förorening orsakad av verksamheten samt allmänt försämrade livskvalitet och försämrade hälsa. Ett yrkande har även framställts om att bolaget ska åläggas att *lösa in fastigheten* och kostnadsfritt tillhandahålla vägunderhållsmaterial till den egna fastigheten om tillstånd medges.

Slutligen påtalar flera att det *samråd* bolaget genomfört inom ramen för miljökonsekvensbedömningen inte annonserats i tillräcklig omfattning och att många omkringboende därför inte uppfattat bolagets inbjudan till samråd.

AF och MO samt har begärt ersättning enligt följande om tillstånd ges för täktverksamhet.

- Ersättning för eventuella skador på skog och mark som kan komma att orsakas av täktverksamhet. Det innefattar ekonomiska förluster pga. försämrade kvalitet på t.ex. djurfoder, virke mm.
- Ersättning för värdeminskning av deras fastighet om marknadsvärdet i området har sjunkit och de därmed får ett lägre värde på eventuell avstyckning av hustomter.
- Ersättning för värdeminskning vid eventuell försäljning av gården samt tillhörande mark
- Ersättning för all ekonomisk förlust som tälten kan komma att orsaka.

JAU och CU har begärt ersättning enligt följande om tillstånd ges för täktverksamhet.

- Ersättning för värdeminskning av deras fastighet D
- Skadestånd för minskat värde på deras fastighet D.
- Ersättning för värdering av fastigheten D. Värdering före och efter etablering av täktverksamhet. Fastighetsägaren väljer värderingsman.
- Ersättning för merkostnader som fastighetsägarna av fastighet D kan komma att få till följd av täktverksamhet under hela tiden täkten är verksam. Ersättningen ska omfatta händelser såsom skador på fastighetsägarnas bilar, bygg-nader samt lösöre. Förorenat vatten, sämre kvalitet på vattnet eller ej tillräckligt med vatten, påverkan/skada på avlopp. Ersättningen ska omfatta hela kostnaden.
- Ersättning för försämrad livskvalitet om 150 000 SEK per person i hushållet varje år täktverksamheten är igång.
- Ersättning för försämrad hälsa till följd av täktverksamhet gällande Fastighetsägarna till D. Med försämrad hälsa menas psykisk och fysisk ohälsa samt sömnproblem orsakat av bullerstörning. Beloppet baseras på förlorad arbetsinkomst, kostnader för fastighetsägarna såsom t.ex. läkarvård, sveda och värk.

MMO och K-AO har begärt ersättning enligt följande om tillstånd ges för täktverksamhet.

- Ersättning för värdeminskning av deras fastighet E.
- Ersättning för värdering av fastigheten E. Värdering före och efter etablering av täktverksamhet. Fastighetsägaren väljer värderingsman.
- Ersättning för merkostnader som fastighetsägarna av fastighet E kan komma att få till följd av täktverksamhet under hela tiden täkten är verksam. Ersättningen ska omfatta händelser såsom skador på fastighetsägarnas bilar, bygg-nader samt lösöre. Förorenat vatten, sämre kvalitet på vattnet eller ej tillräckligt med vatten, påverkan/skada på avlopp. Ersättningen ska omfatta hela kostnaden.
- Ersättning för försämrad livskvalitet om 150 000 SEK per person i hushållet varje år täktverksamheten är igång.
- Ersättning för försämrad hälsa till följd av täktverksamhet gällande Fastighetsägarna till E. Med försämrad hälsa menas psykisk och fysisk ohälsa samt sömnproblem orsakat av bullerstörning. Beloppet baseras på förlorad arbetsinkomst, kostnader för fastighetsägarna såsom t.ex. läkarvård, sveda och värk.

US och GS yrkar att deras tomt ska lösas in om tillstånd ges för täktverksamhet.

DJ och CJ har begärt ersättning enligt följande om tillstånd ges för täktverksamhet.

- Ersättning för den värdeminskning som kommer att drabba deras fastighet, F. Aktuell värdeminskning ska då bedömas av auktoriserad fastighetsmäklare, vilken utses av dem som fastighetsägare. Värdering ska ske före samt efter etablering. De yrkar även på de omkostnader som detta medför.

- Ersättning för samtliga av de merkostnader som uppstår på grund av täktverksamheten i form av t.ex. sprickbildningar i grund och husfasad, vatten- och avloppsrelaterade problem, ljuddämpning etc. under de år som täkten är verksam.
- Ersättning för försämrad livskvalité om 150 000 SEK per år och person i hushållet för varje år som täktverksamheten bedrivs.

De får även anses ha yrkat rätt att, mot självkostnadsersättning, ta ut förädlad material till underhåll av vägar på fastigheten F.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

I fråga om länsstyrelsens förslag till bullervillkor bör tidsintervallet för i villkoret angivna ekvivalenta bullernivåer anges till den tid då verksamhet pågår.

Västvatten

Bolaget påpekar att det är transittid och vill framhålla att frågan om risken för föroreningar av vatten noggrant har utretts samt att vattenhanteringen inom täkten kommer att ske på ett ansvarsfullt sätt. Förvaring av kemikalier inklusive olja och bränsle kommer att ske i täta behållare respektive dubbelmantlade cisterner försedda med påkörningsskydd, placerade på hårdgjort underlag i täkten. Därtill kommer det vatten som ansamlas i täkten att pumpas från en pumpgrop till sedimentationsdammar med oljeavskiljare. Eventuell olja kommer att stoppas av oljeavskiljaren. Skulle en olycka ske inom området, exempelvis oljeläckage, kommer pumpning av vatten att avbrytas vilket innebär att eventuell förorening kan saneras inom verksamhetsområdet utan att spridning sker till omgivningarna och vattenskyddsområdet. Vattnet kommer ledas från dammen till en översilningsyta och därefter återföras till mossen enligt länsstyrelsens förslag. Vägen genom recipientmossen beräknas ta 40-75 år vilket alltså är tiden det tar innan vattnet från verksamhetsområdet når den sekundära skyddszonen.

Krav på utsläpp av vatten från området kommer att regleras i straffsanktionerade villkor i tillståndet. Bolaget har godtagit länsstyrelsens villkorsförslag innebärande att utgående vatten efter rening inte får innehålla mer än maximalt 1 mg olja per liter utgående vatten räknat som oljeindex. Erfarenhet från provtagning vid bolagets andra täkter visar att halten olja i utgående vatten vanligtvis underskrider 1 mg per liter vatten god marginal. Då Västvatten efterfrågat en faktisk beräkning har bolaget låtit utföra en mycket generell sådan.

Om maximalt tillåten mängd om 1 mg/l oljeindex släpps ut från täkten ska detta transporteras 40-75 år innan det når ut till den sekundära skyddszonen. Under denna tid fastlägger en del i marken och en stor del bryts ner naturligt. Även om man skulle bortse från transporttiden, fastläggning och nedbrytning och räknar på ett direkt utsläpp i den sekundära skyddszonen om 1 mg/l och utspädningseffekten vid

Västvattens worstcase scenario om 0,3 m³/s flöde skulle halten vid råvattenintaget 24 timmar senare bli 0,08 µg/l. Gränsvärdet för dricksvatten enligt Livsmedelsverkets författning SLVFS 2001:30 är 0,10 µg/l vilket innebär att även utan transporten genom myren på mellan 40-75 år skulle med ett absolut worst case där utsläpp sker direkt i den sekundära skyddszonen gränsvärdena för vatten innehållas vid råvattenintaget.

Sammantaget med planerade skyddsåtgärder och rening av utgående vatten från täkten är sannolikheten minimal att olja från täkten skulle nå, och än mindre påverka, råvattenintaget oavsett flödet i Bäveån.

Samhällsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun

Pengemossen

Bolaget har genom de undersökningar och beräkningar som gjorts av de geohydrologiska förutsättningarna för täkten bedömt att någon påverkan på Pengemossens hydrologi inte kan antas. Den oro kommunen framför i sitt yttrande bemöts närmare i bifogad PM (bilaga 1 till ab 44). Av bilagd promemoria framgår bland annat att det mellan planerat verksamhetsområde (liksom planerad recipientmosse) och Pengemossen går en vattendelare. Huvuddelen av Pengemossen ligger således inom annat delavrinningsområde varför risken för påverkan bedöms som mycket liten. Genom de av bolaget planerade skyddsåtgärderna med återföring av vatten till recipientmossen genom översilning så bedöms ingen negativ påverkan ske heller på recipientmossen.

Vad gäller rena schaktmassor som tas emot kommer dessa att uppfylla Naturvårdsverkets riktlinjer för Mindre än Ringa Risk vilket innebär att massorna får anses som mycket rena.

Buller

Presenterade bullernivåer vid bostäder är konservativt beräknade och beräkningarna utgår från ett värsta scenario där all skog är nedtagen, alla bullrande moment pågår samtidigt och vindriktningen går ut från täkten i samtliga riktningar. Mot bakgrund av härav är bolaget övertygat om att bullerriktvärdena i det av länsstyrelsen föreslagna villkoret kommer innehållas.

Livsmiljöer tjäder och kungsfågel

Bolaget hänvisar till den kompletterande utredning som lämnades in i målet i september 2018 samt de skyddsåtgärder som bolaget då åtog sig att genomföra till skydd för tjäder och kungsfågel.

Som framgår av ingiven komplettering är planerat verksamhetsområde till stor del påverkat av skogsbruk och används idag bl.a. för körning med terrängfordon. Planerat verksamhetsområde bedöms i huvudsak inte attraktivt för tjädern, vilket också bekräftades vid inventeringen genom att inga spår från arten noterats inom planerat verksamhetsområde. Majoriteten av de spår från tjäder i form av spillning och betade tallar som hittades i områdena kring Pengemossen var med marginal utanför det planerade verksamhetsområdet. Den typ av miljö som förekommer inom planerat verksamhetsområde är också vanligt förekommande både lokalt och regionalt. Sammantaget bedöms planerad verksamhet inte ge nämnvärd påverkan på upprätthållandet av den kontinuerliga ekologiska funktion som Pengemossen med omgivande skogar erbjuder tjäderpopulationen i området. Slutsatsen är att planerad verksamhet, efter vidtagande av föreslagna skyddsåtgärder, inte bedöms påverka vare sig tjäderns eller kungsfågeln's bevarandestatus negativt.

Behov av ballast

Bolaget har beskrivit behovet av ansökt täktverksamhet i MKB kap. 6 samt i komplettering till mark- och miljödomstolen daterad 2018-09-10 (ab 13).

Enligt kommunens materialförsörjningsrapport från 2016 fanns fyra bergtäkter och en naturgrustäkt i Uddevalla. För två av dessa täkter (vid Lillesjö och Fröland) gäller att uttag av berg sker för att iordningställa industrimark enligt detaljplan. Uttagen är begränsade och kommer sannolikt att upphöra inom närmaste året/åren. Tillståndet för täkten i Kalsås, vilken enligt materialförsörjningsrapporten omfattar ett totalt uttag av 3 miljoner ton berg, löper ut under 2022 och en större planerad täkt vid Gräskär fick nyligen avslag på tillståndsansökan. Detta ger sammantaget att det idag finns två större och långsiktiga täkter i kommunen; den vid Geddeknipeln och den vid Glimmingen.

Vid bedömningen av behovet av ballastmaterial är dock inte bara den totala mängden bergmaterial väsentligt utan i lika hög grad vilken typ av bergmaterial som tas ut i täkten. Här ska nämnas att den ballast som produceras i täkten vid Geddeknipeln enligt uppgifter i miljötillståndet innehåller sulfider vilket påverkar möjligheten att leverera ballast till betong.

Planerad täkt vid Lane-Ryr har en bergkvalitet 1 för både väg- (inklusive asfalt) och betongändamål. Förutom för vägar kommer alltså material som tas ut i täkten att kunna användas till betong. Här ska särskilt noteras att det till Uddevalla idag transporteras in ca 60 000 ton naturgrus från andra kommuner. Naturgrus är en ändlig naturresurs och naturgrus användningen ska enligt nationella miljömål minskas och i så stor utsträckning som möjligt ersättas med krossberg. Eftersom berget i täkten vid Lane-Ryr har rätt kvalitet för betong kommer denna att kunna främja minskningen av naturgrus användning och även långväga transporter av naturgrus in till

kommunen. Materialet från täkten vid Lane-Ryr kommer således inte bara att försörja Uddevalla kommuns invånare utan även betongindustrier som tillverkar betongelement för husbyggnad vilka levereras inom hela Sverige.

Enligt en rapport från SGU 2016 var använda ton i Uddevalla kommun 869 615 ton. Uppräknat med 1,1% per år, vilket är antagen befolkningsökning enligt uppgifter på Uddevalla kommuns hemsida (skillnaden beräknad mellan 2016-2017) blir det för år 2019 närmare 900 000 ton. Ballastanvändandet ökar dessutom mer än vad befolkningen ökar vilket ytterligare talar för att det inom fem till tio år kommer att finnas ett underskott på kvalitativ ballast kring Uddevalla.

Sammanfattningsvis menar bolaget att det föreligger ett behov av ansökt verksamhet.

Vattenskyddsområde

Bolaget hänvisar till bilagd PM (bilaga 1 till ab 44) med bl.a. beräkning av rinntiden genom recipientmossen fram till den sekundära skyddszonen. I korthet anges att rinntiden för vatten från sedimentationsdamm via översilningsytan beräknas vara ca 15 m per år vilket ger 76 år innan vattnet når den sekundära skyddszonen, från vilken rinntiden bedöms vara 24 timmar till vattenuttagpunkten. Bolaget vill framhålla att de beräkningar som är gjorda är anpassade till de på platsen rådande förhållandena och de kända data som finns gällande flöden etc. i t.ex. Bäveån. Påverkan av t.ex. kväve finns redovisade i den geohydrologiska bedömningen och för övriga parametrar så som suspenderande ämnen och oljeindex kommer gränsvärdena vara så låga att någon påverkan på råvattnet ej kan detekteras. Så som påtalats av Västvatten så har också en bedömning av täktens påverkan i ett framtida klimatförändringsscenario bedömts vilken visar att ingen flödesförändring är att vänta under täktens livstid.

Bolaget önskar också att det noteras att aktuell täkt ligger inom samma vattenskyddsområde som exempelvis Glimmingen och av kommunen i materialförsörjningsrapporten förordad täkt vid Gräskärr. .

Enskilda

Bolaget bemöter framförda synpunkter i dessa yttranden ämnesvis nedan.

Vatten

Bolaget vill framhålla att frågan om risken för föroreningar av vatten noggrant har utretts och att vattenhanteringen inom täkten kommer att ske på ett ansvarsfullt sätt. Det vatten som ansamlas i täkten kommer att pumpas från en pumpgrop till en sedimentationsdamm med oljeavskiljare.

Finmaterial kommer där att sedimentera och kväve kommer att tas upp av växter i dammen. Eventuell olja kommer att stoppas av oljeavskiljaren. Vattnet kommer sedan ledas till en översilningsyta och därefter återförs till mossen genom översilning enligt länsstyrelsens förslag. Vägen genom recipientmossen beräknas ta 76 år vilket alltså är tiden det tar innan vattnet från verksamhetsområdet når den sekundära skyddszonen. Krav på utsläpp av vatten från området kommer att regleras i straffsanktionerade villkor i tillståndet. Skulle en olycka ske inom området, exempelvis oljeläckage, kommer pumpning av vatten att avbrytas vilket innebär att eventuell förorening kan saneras inom verksamhetsområdet utan att spridning sker till omgivningarna och vattenskyddsområdet. Bolaget vill i sammanhanget poängtera att den planerade täkten är lokaliserad inom tertiär skyddszon och att rinntiden till råvattenintaget är många år.

De beräkningar och bedömningar som är genomförda visar inte att några närliggande brunnar kommer att påverkas vare sig gällande kvalitet eller kvantitet på vattnet. För att ha kontroll på grundvattennivåer i området kommer minst två och sannolikt fyra grundvattenrör att installeras. I den mån fastighetsägare till närliggande brunnar önskar erbjuder sig bolaget att ta vattenprover innan produktion startas i täkten. Någon risk för förorening av vattnet i brunnar bedöms dock inte föreligga. Skulle oförutsedda skador, så som avsänkt vattennivå eller försämrad kvalitet, ändå uppkomma till följd av den planerade verksamheten åligger det bolaget att ersätta sådan skada. Bolaget har tidigare föreslagit att tiden för att anmäla oförutsedd skada sätts till 10 år efter arbetstidens utgång.

I ett yttrande har efterfrågats om dricksvatten kommer att användas för dammbekämpning i täkten och bolaget vill därför förtydliga att dammbekämpning inte görs med dricksvatten.

Någon risk för dränering av mossen till följd av sprickor från sprängning bedöms inte föreligga. Sprängning påverkar berget väldigt måttligt vad gäller sprickbildning bakom brytfronten. Då berget sprängs rör det sig (dvs. kraften) framåt där det finns en öppen yta, kraften bakåt är mycket liten och påverkar kanske upp till en meter och då med mycket små sprickor. Mot bakgrund av detta samt att en mosse normalt sett är tät i botten och består av lera och gyttjelera bedöms sprängningar inte kunna påverka mossen.

Vad gäller hantering av massor så beskrivs detta i den tekniska beskrivningen kap. 3.8. Massorna kommer att analyseras såväl före de ankommer till täkten som efter leverans genom stickprov. Massorna som kommer tas in är rena massor och någon risk för att massorna förorenar omgivningarna bedöms inte föreligga. Massorna kommer främst att användas till anläggande av bullervall och därefter återställning av området.

Buller

Bedömd påverkan från buller finns beskrivet under kap. 7 i MKB:n, i den bullerberäkning som bilagts ansökan samt i nu uppdaterad utredning (bilaga 2 till ab 44).

Upprättad bullerutredning är baserad på närfältsmätningar vid liknande verksamheter och beräkningar utifrån de platsspecifika förutsättningar som gäller just på denna plats, vilket är det normala förfarandet. Mer om bullerutredningen och hur nivåerna är beräknade beskrivs i bolagets bemötande av kommunens yttrande ovan. Inga mätningar vid fastigheter har ännu skett då ingen verksamhet är påbörjad på platsen. För samtliga närliggande bostäder framgår dock bedömt buller av de bullerutbredningskartor som finns i bilaga B3 till ansökan.

För att ytterligare minska risken för buller vid bostäder öster om täkten, liksom för att främja den gröna korridor som planeras i östra delen av verksamhetsområdet och bidra till en mer trafiksäker utfart, har bolaget beslutat att flytta redovisad utfartsväg västerut, till ett läge väster om den planerade bullervallen. Ändringar i beräknade bullernivåer vid bostäder framgår av bilagd utredning (bilaga 2 till ab 44).

Buller från transporter både mot öster och väster har utretts av bolaget och visar att den tillkommande trafiken till följd av täkten endast innebär en mycket liten höjning på 1 dB(A) i dygnsekvivalent ljudnivå vid maximalt uttag. Det är alltså små skillnader jämfört med idag. Den fördelning av transporter öster- respektive västerut som bolaget angett för transportflöden får anses vara goda uppskattningar av hur flödena från täkten förväntas bli. Leveranser österut kommer inte bara vara för betongverksamhet utan även för vägbyggnation och som asfaltballast.

Bolaget vill avslutningsvis framhålla att man tar bullerfrågan på största allvar och strävar efter att närboende och närmiljön ska störas så lite som möjligt av buller från verksamheten. Utifrån genomförda beräkningar, vilka utgår ifrån ett värsta scenario och där samtliga av de mest bullrande momenten ingår i beräkningarna (även tvättning som kan utföras som en del i siktning av materialet) så kommer bullernivåerna vid bostäder att klara Naturvårdverket riktlinjer för buller vid bostäder.

Trafik

Bolaget hänvisar i huvudsak till den redovisning som finns i den tekniska beskrivningen kap. 7 samt i MKB:n kap. 7.9. Vad gäller frågor om buller från transporter hänvisas till genomförda bullerutredningar (se ovan).

Täktens valda placering beror på många faktorer såsom bergkvalitet, avstånd till avsättningsområdet och omgivningspåverkan. Då ballast är en transportintensiv och tung produkt är det viktigt att produktionen ligger nära marknaden för att minimera antalet långväga tunga transporter. Normalt avsättningsområde för ballast är upp till

maximalt 4 mil. Lokaliseringen vid Lane-Ryr bidrar på detta sätt till korta transportvägar då produktionen av ballast sker nära användandet.

Vad gäller aktuella tillfartsvägars lämplighet så vill bolaget framhålla att Trafikverket tillstyrkt att tillstånd meddelas och framhållit att vägnätets kapacitet för transporter till och från tåkten är god.

Bolaget har som ovan angivits också valt att flytta tidigare angiven utfartsväg något västerut till en idag befintlig utfart. Detta innebär att utfarten lokaliseras mer till mitten av raksträckan på väg 694.

Vad gäller risk för överlastade transporter så ansvarar bolaget för att de transporter som lämnar tåkten inte kommer vara överlastade.

Djur och natur

Påverkan på djur och natur finns beskrivet i kap. 5 och 7 i MKB:n, Naturvärdesinventeringen i bilaga B4 till ansökan samt i ingiven komplettering i september 2018. Bolaget hänvisar till dessa samt vad gäller påverkan på tjäder och kungsfågel samt till bolagets svar på kommunens yttrande ovan.

Den genomförda naturvärdesinventeringen har utförts av en person med kompetens inom området och i enlighet med gängse praxis. Bolaget anser därför att inventeringen och den ytterligare konsekvensanalys som togs fram under hösten 2018 ger ett tillförlitligt underlag.

Vad gäller växter som uppträder efter skogsbrand, såsom brandnäva och svedjenäva, så uppträder dessa kortvarigt efter branden, dvs. upp till något till några år. Det är inte sannolikt att dessa är kvar efter över 50-60 år. Vid inventeringen återfanns heller inga sådana arter.

Samråd

Samrådet redogörs för i kap. 8 i MKB:n samt i bilaga B5 (del 1, 2 och 3) till ansökan.

Vid ett inledande samråd med länsstyrelsen och kommunen beslutades att närboende inom en kilometer från tåkten skulle informeras via skriftligt utskick, vilket också skedde. Övriga intressenter informerades genom annonser i ortens tidningar. Detta förfarande är det vanliga vid samråd för liknande verksamhet. För att även fånga upp eventuella nya fastighetsägare inom 1 km från tåkten så gjordes en genomgång av detta innan ansökan skickades in till mark- och miljödomstolen i april 2018. Vid denna genomgång framkom att inte någon fastighet som kallats till samrådet bytt ägare.

Efter samrådet i januari 2017 genomfördes undersökningar och utredningar och MKB:n liksom ansökan skrevs ihop och skickades in till länsstyrelsen. Efter kompletteringar och diskussioner med länsstyrelsen framkom att ansökan inte kunde prövas av länsstyrelsen då ansökt verksamhet inkluderade så kallad vattenverksamhet vilken bara mark- och miljödomstolen är behörig att pröva. Så snart detta stod klart skickades ansökan istället in till mark- och miljödomstolen. Någon förändring av ansökt verksamhet har inte skett utan det är samma ansökan som skickats till mark- och miljödomstolen som tidigare skickats in till länsstyrelsen och för vilken samråd genomförts. Ansökan lämnades in till mark- och miljödomstolen i april 2018 och kompletteringar har skett under hösten 2018. Det har således inte varit något uppehåll i ansökningsprocessen mellan genomfört samråd och kungörelsen.

Kulturlämningar

Beskrivning av kulturlämningar finns i MKB:n kap. 7.6. Soldattorpet ligger vid infarten strax öster om verksamhetsområdet och kommer inte att beröras.

I det fall tidigare okända fornlämningar skulle påträffas under arbetet i tälkten kommer dessa enligt bolagets rutiner omgående rapporteras till länsstyrelsen.

Yrkanden om ersättning och inlösen av fastighet

Förevarande ansökan om tillstånd innefattar både vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet. Inom ramen för prövningen prövas endast frågor om ersättning för skador som uppkommer till följd av ansökt vattenverksamhet.

De utredningar bolaget genomfört visar att någon skada till följd av vattenverksamheten på exempelvis brunnar inte bedöms uppkomma. I det fall det ändå skulle visa sig att vattenverksamheten medför skada på exempelvis närliggande brunnar är bolaget ersättningskyldigt för sådan skada. Bolaget har föreslagit att tiden för anmälan av sådan oförutsedd skada ska bestämmas till tio år från arbetstidens utgång, vilket innebär att skada kan anmälas i minst 20 år från det att tillståndet tas i anspråk. Möjligheten för närboende att begära ersättning för eventuell skada till följd av den grundvattenbortledning som kommer att ske i tälkten får därmed anses väl tillgodosedd.

När det gäller övriga ersättningskrav så kan dessa inte prövas och ersättas inom ramen för aktuellt mål. Risker för skador och olägenheter till följd av verksamheten prövas dock och för att säkerställa att ingen skada uppkommer kommer villkor med krav på försiktighetsåtgärder och begränsningar att föreskrivas i tillståndet. Bolaget vill också framhålla att dess målsättning är att verksamheten ska påverka omgivningen och närboende så lite som möjligt och att med de försiktighetsåtgärder och begränsningar som bolaget åtagit sig bedöms inga skador uppkomma och olägenheterna bli små. Skulle ändå skada uppkomma får sådan hanteras inom ramen för

en skadeståndstalan. Någon möjlighet för närboende att till självkostnadspris uttaga förädlad material från täkten kan inte erbjudas.

Lukt

Tre fastigheter har yttrat sig om att asfaltverk luktar. Bitumen är det ämne som skulle kunna lukta. Bitumen förvaras i uppvärmda slutna tankar blandas med stenen i en sluten blandare. Den färdiga asfalten förvaras i isolerade fickor. Enda tillfället då asfalten exponeras för luften är den korta stund då asfalten lastas på bil. Bilen täcks därefter för att inte värme ska gå förlorad. Den är således endast en mycket kort stund lukt kan spridas till omgivningen och någon lukt kommer därför sannolikt inte ens att uppfattas av närboende.

Damning och radon

Damning och utsläpp till luft finns beskrivet i MKB:n kap. 7.3 och 7.11.

I normalfallet färdas inte stendamm särskilt långt, vanligtvis kortare än 200 m. Risker med damning är därför främst relaterade till arbetsmiljön för de som arbetar i täkten. Svevia utför mätningar och följer de regler som finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2015:2 enligt vilken det krävs dammbekämpning i täkten.

Undersökningar som gjorts avseende stoftnedfall utanför täktområden visar på att de flesta täkter har ett stoftnedfall utanför täktområdet på mindre än 3 g/kvm och 30 dygn, vilket är att betrakta som bakgrunds nivå. Vid cementproduktion och kalkstensbrott, vilket inte är aktuellt vid nu prövad täkt, kan påverkan på växligheten till följd av dammpartiklar anas. Påverkan sker då genom kemisk reaktion på bladen samt en ph-förändring av marken, mängden damm i luften från täkter är dock enligt studien sällan så hög att den bedöms påverka vegetationen.

Radon är en gas som bildas av högstrålande berggrund. Då det normalt inte finns hålrum i berget finns heller ingen gas att frigöra. Bergets strålning i det planerade täktområdet har mätts genom att mäta aktivitetsindex och detta visar att berget i den aktuella täkten inte har ett högt aktivitetsindex. Om berget hade haft högt aktivitetsindex hade det inte varit möjligt att använda till betong varför bolaget är mån om att så inte är fallet.

Vibrationer och sprängning

Risker och säkerhetsåtgärder med avseende på vibrationer och stenkast finns beskrivet i MKB:n avsnitt 7.8.

Svevia har erfarenhet av att bedriva verksamhet i 120 berg- och grustäkter runtom i Sverige. Bolaget använder seriösa entreprenörer för sprängning och dessa entrepre-

nörer följer den lagstiftning som finns vad gäller sprängning och däri ingår riskanalys. Även bolaget genomför regelbundna riskanalyser för hela verksamheten i bergtåkten och åtgärdar eventuella risker.

För att minimera obehaget av vibrationer och luftstöt våg samt risken för stenkast planeras sprängningen mycket noggrant; borrhålens dimension, avstånd sinsemellan och laddningens storlek mm. Tåkten kommer att spärras av när det sprängs och risken för oavsiktligt stenkast utanför detta område är obefintligt. Bolaget har också godtagit att ett villkor föreskrivs med krav på att bolaget senast 24 h innan en sprängning ska informera om tidpunkten för sprängning.

Bolaget kommer genomföra mätningar av såväl vibrationer och luftstöt våg. I kontrollprogram som fastställs i samråd med tillsynsmyndigheten kommer att beslutas hur ofta det ska mätas och på vilka fastigheter. Sannolikt kommer i vart fall de tre närmaste fastigheterna att omfattas av mätning.

Friluftsliv

Friluftsliv finns beskrivet i kap. 7.6 i MKB:n. Besök i området visar inga tydliga spår av strövstråk eller frekvent viltliv, men däremot av körning med off-road fordon. Området består främst av berghällar med tallar, produktionsskog med avverkning samt ett område med lite fuktigare skog som ej är naturskyddat. I närliggande område finns såväl skogar som mossar som kan nyttjas för vandring och av viltet. Bolagets bedömning är att planerad verksamhet inte kommer att påverka friluftslivet i någon beaktansvärd mening.

Behov

Behovet av tåkten har beskrivits i MKB:ns kap. 6 samt i komplettering till mark- och miljödomstolen daterad 2018-09-10 (ab 13). Bolaget hänvisar också till sitt svar på kommunens yttrande ovan.

Med anledning av vad som framförts i yttrande med aktbilaga 27 önskar bolaget förtydliga att bolaget har för avsikt att driva planerad kross med el.

Återställning

Hur området skulle kunna gestaltas vid avslutad verksamhet har beskrivits i den tekniska beskrivningen kap. 8 med tillhörande täktplaner. Här har bland annat angivits att ”för att skapa en god tillgänglighet till området när verksamheten avslutas kommer området efter avslutad verksamhet att förslagsvis efterbehandlas till sjö/viltvatten samt återgå till skogsmark. Slutlig efterbehandling bestäms när tåkten ska avslutas, detta i samråd med markägarna och tillsynsmyndigheten”.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen finner att den specifika miljöbedömning som föregått ansökan har utförts i enlighet med 6 kap. 28 § MB samt att MKB:n i den specifika miljöbedömningen uppfyller vad som anges i 6 kap. 35 och 37 §§ MB, liksom att ansökan i övrigt kan ligga till grund för den prövning som nu ska göras.

Domstolen finner mot bakgrund härav och med tillämpning av 6 kap. 42 § MB att den specifika miljöbedömningen kan slutföras. Något särskilt beslut om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen erfordras inte.

Tillåtlighet

Bolaget har erforderlig rådighet för den ansökta vattenverksamheten.

Bolaget har visat att det finns ett behov och avsättning av det material som avses brytas i tåkten samt att tåktverksamheten inte står i strid mot vad som angetts i kommunens översiktsplan eller några riksintressen. Mark- och miljödomstolen finner således att den ansökta verksamheten inte kan antas strida mot miljöbalkens regel (2 kap. 5 § MB) om hushållning med naturresurser och verksamhetens fördelar överväger också dess nackdelar vilket gör den tillåtlig enligt den vid ansökningstillfället gällande båtnadsregeln i 6 kap. 11 MB.

Med den utformning samt de begränsningar och skyddsåtgärder som planeras finner domstolen inte heller att verksamheten kommer att utgöra en oacceptabel risk för Köperödssjöarnas vattenskyddsområde.

Risk för påverkan genom förändrade vattenförhållanden eller förorening på Pengemossen föreligger inte eftersom ansökt tåkt och närmast liggande mossmark ligger i ett annat delavrinningsområde än Pengemossen.

Bolaget har åtagit sig att lämna skogspartier som enligt utförda naturvärdes- och artinventeringar har betydelse för bl.a. fågelarterna tjäder och kungsfågel. Åtgärden medför att även om viss areal som utnyttjas av arterna under deras respektive livscykel försvinner är kringliggande miljö av sådan karaktär att kontinuerlig ekologisk funktionalitet upprätthålls trots åtgärden. Detta särskilt eftersom bolaget inte

kommer att utföra avverkningsåtgärder under den del av fåglarnas fortplantningstid då de inte kan fly från området. Sistnämnda hänsynstagande ska fastställas i villkor.

Exploateringen av området kommer att innebära att exemplar av den skyddade arten revlummer kommer att skadas på ett sätt som är förbjudet enligt 9 § punkt 1 artskyddsförordningen (2007:845). Mark- och miljödomstolen finner att kriterierna för dispens från förbudet är uppfyllda, varför dispens enligt 15 § artskyddsförordningen ska medges.

Trafiksäkerhetsfrågor omfattas inte av förevarande prövning och försämrad trafiksäkerhet kan således inte vägas in i den tillåtlighetsprövning som domstolen nu har att göra. Verksamheten kommer enligt domstolens bedömning inte leda till så omfattande buller från trafik till och från tälkten att tälkten inte ska tillåtas. Behovet av försiktighetsmått för att begränsa olägenheter orsakade av trafikbuller behandlas nedan.

Bolaget har yrkat att relativt stora mängder bygg- och rivningsavfall (betong, tegel, klinker m.m. med avfallstypkoder 170101-170103 samt 170107) ska få hanteras, lagras och återvinnas i verksamheten. Domstolen finner på skäl som utvecklas nedan avseende påverkan på vattenförhållanden att tälktens lokalisering inte är lämplig för sådan verksamhet. Yrkandet ska därför avslås.

Det ovannämnda innebär att mark- och miljödomstolen i övriga delar än nyss nämnda finner att den ansökta verksamheten är tillåtlig, under förutsättning att verksamheten begränsas och försiktighetsmått meddelas på sätt som framgår av domslutet.

Buller från verksamheten och från trafik

Bolaget har utfört bullerberäkningar som utgått från att alla starkt bullrande källor (såsom borring, för- och efterkross, asfaltverk, skutknackare m.m.) är aktiva samtidigt. Samhällsbyggnadsnämnden har påpekat att marginalerna till riktlinjer för acceptabel ljudnivå utomhus vid bostäder är små och att risk finns för överskridanden av dessa. Domstolen konstaterar att bullersituationen är svårast i tälktens inledande skede då alla ljudkällor står på befintlig marknivå och är i full drift. Efter viss tid

kommer täktbotten ha sänkts vilket minskar bullerspridningen till omgivningen. I den händelse marginalerna under täktens inledande skede är så små att risk för över-
skridande av begränsningsvärden kan uppstå ska bolaget bl.a. planera driften av de
olika maskinerna i tåkten så att bullret minskar. Bolaget och tillsynsmyndigheten
bör inom ramen för tillsynen och verksamhetens kontrollprogram tillse att bered-
skap att begränsa driften i tåkten på detta sätt byggs upp, bl.a. genom att i förväg
beräkna effekterna av de olika maskinerna och planera för tidsmässig samordning
av driften av dem. Bullervärden som anges i villkoret för verksamheten ska avse så-
dana förhållanden (drifttidsintervall m.m.) som framgår av Naturvårdsverkets väg-
ledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538).

Den ansökta verksamheten som det nu är fråga om utgör en nyetablering av en
verksamhet som kan generera upp till 189 tunga lastbilstransporter per dag. Det
finns därför skäl att begränsa bullerstörningarna så långt det behövs och är möjligt
för att uppnå en god miljö kvalitet för boende utmed den vägsträcka där bolagets
transporter utgör en väsentlig andel av den tunga trafiken.

Bolaget har redovisat att de ekvivalenta ljudnivåerna vid bostäder utmed aktuella
vägar inte märkbart kommer att påverkas av de tillkommande transporterna. Dom-
stolen noterar emellertid att riktvärden för god miljö kvalitet redan idag överskrids
vad gäller såväl ekvivalentbuller- som maxbullernivåer för vissa boende utmed väg
694. Den ansökta verksamheten, inrymmande ett stort antal tillkommande transpor-
ter kommer, trots vad bolaget anfört om transporternas påverkan på ekvivalentbull-
ret, att öka den generella störningsnivån för boende utmed väg 694. För de fastig-
heter där transporter till och från verksamheten medför maxbullernivåer överskri-
dande 70 dB(A) bedömer domstolen att bullret från transporterna kommer att vara
än mer störande.

Under kampanjer kan antalet transporter överstiga vad bolaget angett som genom-
snitt och transporter kan komma att ske nattetid. Domstolen anser att transporter till
och från bolagets verksamhet inte bör få leda till att bullernivåer ökar utöver vad

som kan antas utgöra god miljö kvalitet¹ utan att det föranleder att bolaget görs ansvarigt för att bekosta bullerbegränsande åtgärder vid uteplatser och inomhus i bostadsrum.

Bolaget har redovisat att bolagets bullerbidrag från transporter längs väg 694 till och från täktverksamheten mellan korsningarna vid väg 172 (Nordmanneröd) och väg 698 medför att den dygnsekvivalenta bullernivån ökar med mellan 1-3 dB(A). Trafikverket, som är huvudman för vägsträckan och som ansvarar för bullerdämpande åtgärder om de överstiger vad som kan antas vara god miljö kvalitet, har i samråd inte haft någon synpunkt på verksamheten. Det är inte rimligt att bolaget ska bekosta bullerbekämpande åtgärder som krävs om övrigt omgivningsbuller ökar. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att bolagets kostnadsansvar ska begränsas till vad som motsvarar bolagets bullerbidrag utöver vad bolaget redovisat, dock inte mer än ned till vad som kan antas vara god miljö kvalitet.

Vibrationer och luftstöt våg samt förvarning vid sprängning

Villkoren för vibrationer, luftstöt våg och för förvarning vid sprängning ska ges den innebörd som parterna är överens om, men ska ges den utformning som framgår av domslutet.

Påverkan på vattenförhållanden i täktens omgivning

Ansökt täktverksamhet är belägen inom tertiär skydds zon för Köperödssjöarnas vattenskydds område. Enligt skyddsföreskrifter för området, meddelade av länsstyrelsen 2009-08-28, krävs tillstånd av den kommunala nämnden för miljö frågor. Den tertiära skydds zonen är enligt beslutet avgränsad så att rinntiden till råvattenpumpstationen vid Hogarne i Bäveån överstiger 24 timmar vid ett högvattenflöde. Inte heller med den rinntid som Västvatten befarar kan vara aktuell torde risken för förorening vid aktuell uttagspunkt vara större än att den får godtas. Täktens belägenhet ska emellertid föranleda en begränsning av mottagning av massor så att byggavfall inte får tas emot eller användas i täkten. De avfallstyper som bolaget yrkat ska få tas

¹ Jfr Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) och Naturvårdsverkets vägledning *Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid befintliga bostäder* (oktober 2016, rev. juni 2017).

emot i verksamheten (avfallstyper inom kod 1701) är sådana vars föroreningsinnehåll kan variera mycket och som kan vara svåra att särskilja från annat mera förorenat byggavfall. Domstolen bedömer det således mycket svårt att säkerställa att avfallen är rena. Tillståndet ska således begränsas till att endast avse schaktmassor för återvinning för anläggningsändamål samt asfalt för återvinning i asfaltverket.

Med de begränsningar och villkor som ges i denna dom finner domstolen att verksamheten, trots att den är belägen inom tertiär skyddszone för Köperödssjöarnas vattenskyddsområde kan godtas.

Domstolen anser att begränsningsvärde avseende pH i utgående vatten ska regleras på sätt föreslaget av länsstyrelsen.

Bolaget har redovisat att anläggningen för behandling av vatten som släpps ut från verksamheten kommer att utformas så att kvävehalter i utgående vatten inte kommer att överstiga bakgrunds nivåer, men att detta inte kan uppnås omedelbart. Domstolen har förståelse för att det tar tid att uppnå goda kvävereducerande förhållanden i sedimentationsdammar m.m. samt att det kan vara svårt att med säkerhet uppnå nämnd reduktion. Den målsättning som bolaget uppger ska vara styrande för utformning samt drift och underhåll av verksamhet och reningsanläggningar. Med ledning av vägledning från Naturvårdsverket² finner domstolen att nivån 2 mg totalkväve per liter ska anges som begränsningsvärde. På grund av ovannämnda förhållanden avseende förutsättningarna att säkerställa viss given reduktion ska villkoret emellertid få den utformning som framgår av domslutet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att verksamheten kommer att omfatta flera arbetsmoment som kan leda till förorening av det vatten som kommer att avledas från täktområdet. Bl.a kommer stora mängder schaktmassor som tillförs området kunna innehålla ämnen, bl.a. metaller, som kan orsaka miljöstörning i nedströms liggande vattenområden. Det finns således skäl att ge tillsynsmyndigheten rätt att,

² <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljoovervakning/Bedomningsgrunder/Skogslandskap/Kvavelackage/>

om det behövs, meddela de villkor som krävs för att begränsa utsläpp av metaller, på sätt som föreslagits av länsstyrelsen.

Det saknas, enligt domstolens bedömning, anledning att anta att pH i tillrinnande vatten skulle vara sådant att den inte är möjligt att tillse att pH i avloppsvattnet efter sedimenteringsanläggningen håller sig inom det av länsstyrelsen föreslagna intervallet. Skulle så bli fallet finns både fog och förutsättningar för att vidta åtgärder för att justera pH innan vattnet släpps ut.

Västvatten har påpekat att flera vägpassager över bäckar på de sträckor som kommer att trafikeras av bolagets transporter saknar tillräckligt skydd mot utsläpp till följd av olyckor m.m. Bolaget har emellertid påpekat att Trafikverket bedömt vägnätets kapacitet som god och inte haft något att invända mot verksamheten. Domstolen finner därför att synpunkterna från Västvatten inte utgör hinder för att tillåta ansökt verksamhet. Under dessa förhållanden finns inte heller skäl att ålägga bolaget att vidta skyddsåtgärder i detta avseende.

Artskydd

Bolaget har godtagit att tiden för när avverkning och andra förberedande arbeten får utföras begränsas så att åtgärderna inte riskerar störa den skyddade arten kungsfågel under dess fortplantning eller förstöra dess ägg. Villkor ska meddelas härom.

Efterbehandling

Bolaget beskrivit att målet för tåktens efterbehandling är att skapa en tåktsjö. Vad bolaget redovisat i målet styrker emellertid inte att grundvattenförhållandena är sådana att en tåktsjö kan tillskapas utan aktiv pumpning. Bolaget bör inom ramen för framtagandet av den efterbehandlingsplan som föreslagits närmare utreda förutsättningarna för den tänkta efterbehandlingen. Utöver vad bolaget föreslagit ska bolaget därför åläggas att senast två år efter verksamhetens igångsättande ge in en väl underbyggd övergripande efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, som ska ges rätten att meddela de villkor om planens inriktning och lämpliga efterbehandlingsåtgärder som påkallas av bolagets redovisning.

Ersättningar

Bolaget har medgett länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

De enskildas yrkande om ersättningar avser sådant som domstolen inte kan besluta om inom ramen för detta mål. Deras yrkanden ska alltså avvisas.

Övrigt

Vad som i övrigt ska gälla för tillståndet framstår som okontroversiellt och framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 5 november 2019

Susanne Lindblad

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales samt de särskilda ledamöterna Stefan Andersson och Lars Heineson.